

- **Arapçadan Osmanlıcaya sonrada Türkçeye çevirisi yapılmış Mearicü'n-Nübüvve adlı eserin sadece Mirac konulu 58 sayfasını içerir.**
- **Yazan: Muinüd-din Muhammed Emin Hirevi**

Daha sonra Hazret-i Resûlullah «sallâllahü aleyhi ve sellem» buyurdu ki: **Cebrâil aleyhisselâm elimi tutup beni sahrânın ötesine iletti.** Orada bir mi'rac yâni merdiven gördüm. Sahrâdan âsümâna erişmiş. **Hüsn-i cemâlde onun gibi bir şey görmedim.** Onun târifinde bir nice rivâyet vardır. Bâzı rivâyette onun iki tarafı var, pencere gibi. Bir tarafı semâya, bir tarafı zemine açılmış idi. Biri kızıl yâkuttan, biri yeşil zümrütten, bir ayağı altından, bir ayağı gümüşten idi. Bâzı rivâyette mi'râcın iki kanadı yeşil zümrütten olup kanatlarını açsa bütün dünyayı ihâta eder idi. O mi'racda elli makam var idi. Her makam yetmiş yıllık yol idi. Her makamda bir büyük melek tâyin olunmuş. Her meleğin hizmetinde yetmiş bin melek var idi. Birbirlerine müjde verirler ve bana işâret ederlerdi. O mi'rac meleklerin yolu idi. Gökten inen ve göğe çıkan, oradan iner ve çıkar idi. Melekül mevt aleyhisselâm ruh kabzı için oradan iner idi. İnsan ölürken o mi'racı görür.

Resûlullah «sallâllahü aleyhi ve sellem» buraka binip o mi'racdan göklere yükseldi. Buyurdular ki: **Mi'râcın başında bir melek gördüm.** Öyle büyük melektir ki iki elini açsa yedi kat yer ve yedi kat gök elinin arasında kalır idi. Bana selâm verdi ve yâ Resûlallah! (Âdem aleyhisselâmdan yirmibeş bin yıl önce halk olundum bu makama tâyin olundum. O zamandan beri hazretinin muhabbeti kalbimde sâbit olmuştur. Sana salâvat okumakla vakit geçiririm ve senin gelmeni beklerim. Şimdi bu devlete vâsıl oldum) dedi. O melekten ayrıldım. Bir deryâya eriştim. Denizde ve karada ne kadar hayvan var ise o deryâda mevcût idi. Muallâkta duruyor ve bir damla damlamıyordu. Gâyet derin olup gök renginde görünür idi. Oradan geçip rüzgâr hazinesine eriştim. Yetmiş bin zinciri vardı. Herbirinde yetmiş bin melek onu zabt ederler. Ayağımı yol üzerine koydum. Oradan bir göğe eriştim. Bütün yıldızlar o gökte devrân ederler. Oradan ayağımı basıp semâ-i dünyâyâ vardım. Birinci göğe vâsıl oldu. Orada bir nice vâkıalar gördüm.

RESÛLÛLLAH'IN BİRİNCİ GÖĞE ERİŞMELERİ

Resûlullah «sallâllahü aleyhi ve sellem» buyurdu ki, birinci göğe eriştim. Cebrâil aleyhisselâm gök kapısını çaldı. Bu kapıya (Bâbü'l-Hıfz) denir. Kızıl yâkuttandır. Kilidi incidendir. Kapıda İsmail adında bir melek vardır. (Kimdir o?) diye seslendi. Hiç öyle âvâz işitmemiştim.

Cebrâil aleyhisselâm :

— Cebrâil'dir, dedi.

Melek :

— Yanındaki kimdir?

— Muhammed'dir.

— Muhammed aleyhisselâm gönderildi mi?

— Evet.

Melek :

— Hoş safâ geldi deyip kapıyı açtı. İsmâil'e oniki bin melek tâbi idi. O her bir meleğe de oniki bin melek tâbi idi. Bir rivâyette yüzbin melek ve her melek ile yüzbin melek mevcûd idi. Sonra dünya göğü kapısından girdim. Bir gök gördüm. Sâfi su idi ve donmuş idi. Bir rivayette yeşil zümrütten halk olunmuş, kalınlığı beşyüz yıllık yol idi. O gökte çok garib işler gördüm. Burada bâzılarını beyân edeceğiz:

Birincisi: Orada çok melekler gördüm. Hepsi kıyâmda huşû ve huddû ile durmuşlar, «Sübbûhun kuddûsün rabbil melâiketi verrûh» zikriyle meşguldürler. Cebrâil'e sordum. Bu meleklerin ibâdeti bu mudur? (Evet. Bunlar yaratılalıdan beri, tâ kıyâmete kadar kıyâm üzere olurlar. Hak teâlâdan dilek eyle ki bu ibâdeti ümmetine nasib etsin) dedi. Hak teâlâdan diledim. Dûâmı kabûl etti. Nemazda olan kıyam odur.

— Bu meleklerin adedi ne kadardır?

Cebrâil aleyhisselâm :

— Onların adedini hiç bir mahlûk bilmez, dedi.

İkincisi: Resûl aleyhisselâm buyurdu ki: Âdem aleyhisselâma rast geldim. Kendi halk olunduğu sûrette idi. Beyaz inciden bir taht üzerine oturmuş, nûrdan hulleler giymiş idi. Hak teâlâ ona evlâdının ervâhını arz eder. Mü'min ruhları görünce şâd olur ve ona mağfiret ve rahmet ile düâ eder. Sonra onun önünden a'lâ-yı illiyyîne iletirler. Kâfir yâhut mü-nâfık ruhlarını görünce üzülür, ona beddûâ eder. Sonra o rûhu Siccîne iletirler. Cebrâil aleyhisselâm, (Bu senin pederin Âdem'dir, önüne var, selâm ver) dedi. Varıp selâm verdim. Sevinerek selâmımı aldı. Âdem aleyhisselâmın sağ tarafında bir kapı var idi. Oradan güzel kokular gelirdi. Oraya bakar sevinirdi. Sol yanında da bir kapı var idi. O kapıdan da fenâ koku gelirdi. O tarafa bakıp mahzûn olurdu ve ağlardı. Cebrâil aleyhisselâma sûâl ettim :

— Bu kapılar nedir? dedim.

Cebrâil aleyhisselâm :

— Sağında olan kapı Cennete açılır. Saâdlerin ruhları o kapıdan Cennete giderler. Solunda olan kapı Cehenneme açılır. Şakîlerin ruhları o kapıdan Cehenneme gider. Sağdaki kapıdan saâdlerin ruhlarını görür, mesrûr olur. Solundaki kapıdan şakîlerin ervâhını görür, mahzun olur.

Üçüncüsü: Buyurdular ki, bir cemâata uğradım. Ekin ekerler. Bir anda yetişip başak verir.

— Bunlar kimlerdir? dedim.

Cebrâil aleyhisselâm :

— Allah için ibâdet edenlerdir, dedi.

Dördüncüsü: Bir cemâate uğradım. Melekler onların başlarını ezerler, tekrar eski hâlini alır. Yine döğerler, yine eskisi gibi olur.

— Bunlar kimlerdir? dedim.

— Cum'ayı ve cemâati terk edenlerdir ve rükû ve secdeleri tam yapmıyanlardır, dedi.

Beşincisi: Bir cemâat gördüm. Aç ve çıplak idiler. Zebâniler onları Cehennemde otlamağa sürerler.

— Bunlar kimlerdir? dedim.

— Fakirlere merhamet etmiyenler ve zekât vermiyenlerdir, dedi.

Altıncısı: Bir cemâate uğradım. Önlerine nefis yemekler koymuşlar. Bir yanlarında da leş duruyor. O nefis taamları bırakmış, leşi yerler.

— Bunlar kimlerdir? dedim.

— Bunlar o erkek ve kadınlardır ki, helâli terk edip harama meyl ederler ve helâl malları var iken haram yiyen kimselerdir, dedi.

Yedincisi: Bir cemâat gördüm. Ateşten evler içinde kor üzerine koymuşlar. O evler diken gibi, gelen ve geçen elbisesini yırtar.

— Bunlar kimlerdir? dedim.

— Bunlar yol üstünde durup, gelen geçen kimselere söğüp, kaşları ve gözleri ile maskaraya alan, alay eden kimselerdir, dedi.

Sekizincisi: Bir kimse gördüm. Arkasında o kadar yük var ki harekete mecâli kalmamış. Yine halka seslenip, üzerine biraz daha yük koymalarını ister.

— Bunlar kimlerdir? dedim.

— Bu kimseler emânete hıyânet edenlerdir. İnsanların hakkını almış iken, yine zulm ederler, dedi.

Dokuzuncu: Bir kavme eriştim ki, ateşten makaslarla dillerini ve dudaklarını keserler, yine biter.

— Bunlar kimlerdir? dedim.

— Bunlar şu tâifedir ki, pâdişahlara, devlet adamlarına gidip yaltakçılık yaparlar, yalanlarını tasdik ederler. Onları günahlarından ve zulümlerinden men'etmezler, dedi.

Onuncu: Bir grup insanlara uğradım. Etlerini kesip kendileri yerler.

— Bunlar kimlerdir? dedim.

Cebrâil aleyhisselâm :

— Bunlar gıybet edenler ve söz taşıyanlardır.

Onbirinci: Bir grup insanlar gördüm. Yüzleri siyah, gözleri gök, üst dudakları alınlarına erişmiş. Alt dudakları ayaklarına sarkmış. Ağızlarından kan ve irin akar. Onlara ateşten kadehlerle, Cehennemden akan zehirli kan ve irin içirirler, onlar hımarlar gibi bağırırılar idi.

— Bunlar kimlerdir? dedim.

— Bunlar içki içenlerdir, dedi.

Onikinci: Bir grup insanlara rastladık. Dilleri kafalarından çekilmiş, şekilleri değiştirilip hınzır sûretine tebdil olmuş azâb olunurlar.

Cebrâil aleyhisselâm :

— Bunlar yalan yere şahitlik yapanlardır, dedi.

Oradan geçip bir kavme rastladık. Karınları şişmiş ve aşağı sarkmış. renkleri gök olmuş. El ve ayakları bağlanmış. Yerlerinden kalkamazlar. Cebrâil aleyhisselâma bunları sordum.

— Bunlar fâiz yiyenlerdir, dedi.

Onüçüncü: Bir kısım kadınlara rastladık. Yüzleri siyah, gözleri gök. Ateşten elbise giydirmişler. Melekler onlara ateşten gürzlerle vururlar. Onlar köpek ve hınzır gibi bağışırlar.

— Bunlar kimlerdir? dedim.

Cebrâil aleyhisselâm :

— Bunlar zinâ edenler ve kocalarını inciten kadınlardır, dedi.

Ondördüncü: Bir kısım insanlar gördük. Melekler ateşten bıçaklar ile onları boğazlarlar. Tekrar diri olurlar. Yine boğazlarlar, yine diri olurlar. Böyle azâb olunurlar.

Cebrâil aleyhisselâm :

— Haksız yere adam öldürenlerdir, dedi.

Onbeşinci: Bir güruh gördük. Havada muallâkta dururlar. Kulaklarından, burunlarından ve ağızlarından ateş çıkar. Her birine iki büyük melek musallet olmuş. Elllerinde ateşten tokmaklar var. Her tokmağın yetmiş budağı var. Bir budağı dağ kadar büyük. Bu tokmaklarla o insanları döverler.

— Bunlar kimlerdir? dedim.

Cebrâil aleyhisselâm :

— Bunlar münâfıklardır, dedi.

Onaltıncı: Bir cemâat gördüm. Çok kalabalık idi. Cehennem vâdilerinde habs olunmuşlardı. Ateş onları yakar. Tekrar diri olurlar, tekrar yakar.

— Bunlar kimlerdir? dedim.

— Bunlar babalarına âsî olanlardır, dedi.

Onyedinci: Bir bölük insanlar gördüm. Sineleri üzere ateşten tabaklar koymuşlar. Melekler onları tokmakları ile döverler ve türlü azablar ederler.

— Bunlar kimlerdir? dedim.

— Bunlar şarkıcılar ve çalgıcılar, dedi.

Resûlullah «sallâllahü aleyhi ve sellem» buyurdu ki, bir melek gördüm. Horoz şeklinde idi. Başı Arş-ı a'lâ altında, ayakları yedi kat yerin altında idi. Durmadan zikr ederdi. İleride tafsilen anlatacağız.

Bir melek daha gördüm. İnsan sûretinde idi. Belinden aşağısı ateş.

yukarısı kar. Kar ateşi söndürmez. Ateş karı eritmez. Bu melek de dâima tesbîh ederdi.

— Bu melek nedir? dedim.

Cebrâil aleyhisselâm:

— Bu meleği Hak teâlâ kemâl-i kudretiyle halk etti. Onu bulutlara müvekkil etti. Bir yere yağmur yağdırmak istese, bu meleğe emreder, dedi.

Oradan geçtim. Bir deryâya vardım. Bu deryânın acâyibini beyân etmek mümkün değildir. Sütten beyaz olup dağlar gibi dalgaları vardı.

— Bu deryâ nedir? dedim.

— Bu deryânın adı (Hayat denizi)dir. Hak teâlâ ölüleri dirilteceği zaman, bu deryâdan yağmur yağdırır. Çürümüş dağılmış bedenler dirilip, ot biter gibi mezarlarından kalkarlar.

İKİNCİ GÖKTE RESÛLÜLLAH'IN GÖRDÜĞÜ HÂDİSELER

Buyurdu ki, ikinci göğe eriştim. O âsümânı gâyet nûrânî gördüm. Gözler kamaşır. Kızıl altından halk olunmuş. Cebrâil aleyhisselâm kapıyı çaldı.

— Kimdir o? diye sūâl ettiler.

— Cebrâil'dir, diye cevap verdi.

— Yanındaki kimdir?

— Muhammed'dir.

— Muhammed aleyhisselâm gönderildi mi?

— Evet.

— Elhamdû lillâh deyip kapıyı açtılar. O gökte çok acâyib şeyler gördüm. Onlardan dördünü beyân edelim.

Birincisi: Hâce-i âlem «sallâllahü aleyhi ve sellem» buyurdu ki kapı açıldıkta ak inciden bir kapı gördüm. Nurdan bir kilit vurulmuş. O göğün muhafızına İsrâfil derler. İkiyüz bin melek kendisine hizmet ederdi. O meleklerin herbirine de ikiyüz bin melek hizmet ederdi. Onlara selâm verdim. Bana ta'zîm edip selâmımı aldılar. Hak teâlâdan müjdeler verdiler. Melekler her an tesbîh ederlerdi.

İkincisi: Oradan geçtim. Melâikeden bir cemâate eriştim. Saf bağlayıp durmuşlar. Cümlesi rûkûda idi. Kendilerine mahsus bir tesbihleri vardı. Devamlı olarak rûkûda dururlar. Başlarını kaldırıp üçüncü göğe bakmazlar. Cebrâil aleyhisselâm: (Bu meleklerin ibâdeti böyledir. Hak teâlâdan dilek eyle, ümmetine nasîb olsun) dedi. Düâ ettim. Kabûl buyurup, nemazda rûkûu ihsân eyledi.

Üçüncüsü: Oradan geçtim, iki genç gördüm.

— Bunlar kimlerdir? dedim.

Cebrâil aleyhisselâm :

— Bu iki genç Yahyâ ve İsâ aleyhimesselemdir ki her biri birinin halası oğullarıdır. Yaklaşıp selâm verdim. (Merhabâ ey sâlih peygamber kardeşimiz) dediler ve benimle musâfaha ettiler. Hak teâlâdan müjdeler verdiler. Kendilerine mahsus tesbîhleri var idi.

Dördüncüsü: Oradan geçtim. Bir melek gördüm. Yetmişbin başı var idi. Her başında yetmiş bin yüzü var. Her yüzünde yetmiş bin ağız var. Her ağızında yetmişbin dili var. Her lisan ile konuşur, her an Hak teâlâyı tesbîh ederler. Bunların da kendilerine mahsus ayrı tesbîhleri vardı.

Bir rivâyette bir kimsenin geçimi dar olsa, sabah namazının sünneti ile farzı arasında yüz kere (**Sübhânallahi ve bihamdihi sübhânallahil azîm ve etûbü ileyk**) okusa, Hak teâlâ o kimsenin mâîşetini genişletir.

Cebrâil aleyhisselâm dedi ki, o gördüğün melek de bu tesbihi söyler. Rızıklara müvekkildir. Adı Kâsım'dır. Her kişinin muayyen olan rızıkını günbegün eriştirir. Takdir olunandan fazla ve noksan olmaz.

ÜÇÜNCÜ GÖKTE RESÛLÜLLAH'IN GÖRDÜĞÜ HÂDİSELER

Oradan üçüncü göğe erişip Cebrâil aleyhisselâm kapıyı çaldı. Kapı açıldı. O gökte çok acâyip şeyler gördüm. Altı nesne zikrolunur.

Birincisi: İçeri girdik, çok aydınlık idi. Ak inciden halk olunmuş bir âsûman gördüm. Nûrdan bir kapısı var. Nûrdan bir kilit vurulmuş. Kapıcı olan melek gâyet azametli idi. Üç yüz bin melek hizmet ederdi. Her bir meleğe de üçyüzbin melek hizmet ederdi. Bu melek de kendine mahsus tesbîh ile tesbîh ederdi.

İkincisi: Oradan geçtik. Çok melekler gördüm. Saf çekmişler. Cümlesi secde etmişler. Halk olunalıdan beri secdede olup kendilerine mahsus tesbîh ile tesbîh ederler.

Cebrâil aleyhisselâm: (Bu meleklerin ibâdetleri böyledir. Hak teâlâdan iste ki bu ameli ümmetine müyesser eylesin) dedi. Hak teâlâdan diledim. Kabûl edip namazda size nasib eyledi. Her rek'atta iki secde farz olmasına sebeb: Sana selâm için secdeden kalktıktan sonra yine secdeye vardılar.

Üçüncüsü: Meleklerin arasında kardeşim Yûsuf aleyhisselâmı gördüm. Onlar ile ibâdet ederdi. Cebrâil aleyhisselâmın delâletiyle selâm verdim. Cevab verip, benimle musafaha etti. Bana Hak teâlâdan müjdeler verdi. Kendine mahsus tesbîhini okurdu.

Dördüncüsü : Dâvud ve Süleyman aleyhimesselemları gördüm. Selâm verdim. Selâmımı aldılar. ve müjdeler verdiler. Ümmetine şefâatte taksir

etmel diye vasiyyet eylediler. Her ikisinin de kendine mahsus tesbihleri olup dâima o tesbihi okurlardı.

Beşincisi : Bir melek gördüm. Bir kürside oturmuş. Yetmişbin başı var. Her başı diğerine benzemez. Yetmişbin kanadı var. Her bir kanadı mağrib ile meşrıkı doldurur. Etrafında bir grup melekler gördüm. Her birinin boyu ikiyüz yıllık yoldu. Bu melâike, bir tâifeye azâb edip vururlar. O insanlar ölüp tekrar dirilirler.

— Bunlar kimlerdir? dedim.

Cebrâil aleyhisselâm :

— Bu melek, ümmetinden cebbâr ve mütekebbir olanlara azâb ederler. Kıyâmete kadar böyle döverler. Bu melek de kendine mahsus tesbih ile devamlı tesbih eder, dedi.

Altıncısı : Bir deryâya vâsıl oldum. Onun büyüklüğünü Allahü teâlâ'dan başka kimse bilmez.

— Bu nedir? dedim.

— Buna (Bahrü'n-Nakm) derler. Nûh aleyhisselâm tûfânında su buradan gönderilmiştir. Büyüklüğü dünyânın yedi büyüklüğüdür. Mağrib ile meşrıkı ve yer ile göğü kaplar. Bu deryâyı geçip dördüncü göğe eriştim.

DÖRDÜNCÜ GÖKTE RESÛLÜLLAH'IN GÖRDÜĞÜ HÂDİSELER

Peygamber «sallâllahü aleyhi ve sellem» buyurdu ki: Dördüncü göğe eriştim. Sâf gümüşten yaratılmış. Nûrdan bir kapısı var. Nûrdan kilit vurmuşlar. Yedi kat yer bu göğün yanında sahrâda kum kalır. Kilidi üzerinde (Lâ ilâhe illâllah Muhammedün Resûlüllah) yazılmış. Kapıda bir melek müvekkil idi. Bir rivâyette adı (Azrâil) idi. Bir rivâyette (Musâil) idi. Cebrâil aleyhisselâm kapıyı çaldı. Sûâl cevabdan sonra kapı açıldı. Orada çok garib şeyler gördüm. Bunlardan yedisi bu kitabda zikredildi.

Birincisi : O kapıya müvekkil olan Mûsâil, o göğün bütün işlerini deruhte eder. Hizmetinde dörtyüz bin melek var idi. Bu meleğin tesbihi şöyledir. (Sübhâne hâlikı zulûmâti vennûr ve hâlikuş şemsi vel kameril mü-nir. Sübhânel melikil a'lâ).

İkincisi : Kardeşim Mûsâ aleyhisselâmı gördüm. Cebrâil aleyhisselâmdan çok ikramlar müjdeledi. (Bu gece seni Hak teâlânın huzûruna eriştirirler. O hususî halvet mahlûkattan hiç kimseye nasib olmamıştır. O huzurda zaîf ümmetine de ondan nasib taleb eyle. Eğer bir şey farz olursa, mümkün olduğu kadar hafifletmesini iste) dedi. Kulak verdim. Bir tesbih ile iştigâl ederdi: (Sübhâne hâdî men yeşâü. Sübhâne mu'illü men yeşâü. Sübhâne gafûrurrahîm).

Üçüncüsü : Oradan gittim. Mûsâ aleyhisselâm ağladı. Ağlamasının sebebini sûâl ettim.

Dedi ki :

— Benî İsrâil, Hak teâlâ katında beni cümle insanlardan ekrem bilirlerdi. Şimdi sen benden ekremsin. Senin ümmetin de diğer ümmetlerden kıymetlidir. Cennette senin ümmetin, her ümmetten ziyâdedir.

Hak teâlâ meleklerle emr etti. Cümlesi dizleri üzere geldiler. Ceb-râil aleyhisselâma sûâl ettim:

— Bunların ibâdetleri böyle midir?

— Evet. Hak teâlâdan iste ki ümmetine bunu müyesser etsin, dedi. Dûâ ettim. Kabûl edip, nemazda ka'de-i âhireyi (ikinci oturmayı) farz eyledi.

Dördüncüsü: Buyurdu ki, o semâda Hazret-i Meryem'i ve Mûsâ aleyhisselâmın vâlidesi Nâciye'yi ve Fir'avn'ın hâtûnu Âsiye'yi «radıyallahû anhümâ» gördüm. Bana istikbâl ettiler. Meryem «radıyallahû anhâ»nın yetmişbin köşkü var idi. Hepsi beyaz inciden halk olunmuş idi. Mûsâ aleyhisselâmın vâlidesinin de yetmişbin köşkü var idi. Hepsi zümrütten yapılmış idi. Âsiye'nin de yetmişbin köşkü var idi. Her biri kızıl yâ-kuttan yaratılmış idi.

Beşincisi: Bir melek gördüm. Bir kürsi üzere oturmuş, gamlı ve üzüntülü idi. O tahtın dört köşesi var idi. Her köşesinde, yediyüzbin ayağı var. Herbiri altun ve gümüşten. Etrafında o kadar melâike var ki adedini Allahü teâlâdan gayri kimse bilmez. Sağında nûrânî melekler gördüm. Yeşiller giymişler. Çok güzel kokuları var. Herbirinin hüsnünden yüzlerine bakılmaz. Sol tarafında zulmanî melekler var. Şekilleri ve sûretleri siyah. Sözleri yaramaz. Huyları ve kokuları çirkin. Tesbîh ettikçe ağızlarından ateşler saçılır.

Önlerinde ateşten harbeler ve kamçılar var. Öyle gözleri var ki bakmağa takat getirilmez. Taht üzerinde oturan meleğin başından ayağına kadar gözleri var. Her gözü zühre ve merih yıldızı gibi parlardı. Çok kanatları var. Elinde bir sahife tutar. Önünde bir defter var. Dâima ona nazar eder. Bir an gözünü ayırmaz. Önünde bir ağaç var. Yapraklarının adedini Allahü teâlâdan gayri kimse bilmez.

Her yaprakta bir kişinin ismi yazılmış. Önündé leğen gibi bir şey var. Kâh sağ eliyle ondan bir şey alıp, sağındaki nurânî melâikeye teslim eder, kâh sol eliyle bir şey alıp solundaki zulmanî meleklerle verir.

Meleğe nazar edince kalbime bir korku geldi. Bedenimi titreme aldı. Ceb-râil'e sordum :

— Bu melek kimdir?

— Bu Azrâil'dir, dedi. Bunun yüzünü görmeğe kimsenin tâkati yetmez. Dünya lezzetine son veren, insanları birbirinden ayıran melektir. Sonra yanına varıp :

— Ey Azrâil! Bu, âhir zaman nebîsidir ve Allahü teâlâ'nın sevgilîsidir, dedi.

Azrâil aleyhisselâm başını kaldırıp tebessüm etti. Kalkıp bana tâzîm etti. (Merhabâ! Hak teâlâ, senden ekrem bir kimse halk etmedi. Ümmetin de cümle ümmetlerden ekremdir. Ben senin ümmetine, babalarından ve analarından ziyâde acırım) dedi.

— Gönlümü hoş ettin. Hâtırımı gamdan halâs eyledin. Lâkin kalbimde bir şübhe kaldı. Seni gamlı, üzüntülü görüyorum. Sebebi nedir?

— Yâ Resûlâllah! Hak teâlâ beni bu hizmete tâyin edelidenberi kудayım. Şu sebepten ki bu vazifenin uhdesinden gelemem de cevap vermeğe kâdir olamam.

— Bu leğen gibi şey nedir?

— Dünyâ'dır. Baştanbaşa bütün dünyâ yanımda bu kadardır. Nasıl istersem tasarruf ederim.

— Bu defter nedir?

— Halkın ecelleri defteridir.

— Bu sahife nedir?

— Günlük ecel listesidir.

— Ya bu ağaç nedir?

— Bu ağacın her yaprağına bir kişinin ismi yazılmıştır. Saîd ve şâkî herkes, iyilikleriyle ve kötülükleriyle kaydedilmiştir. Bir kimse hasta olsa, yaprağı sararır. Öldüğü vakit yaprağı bu defter üzerine düşer. İsmi bu defterden silinir. Elimizi uzatır, rûhunu kabzederim. Mağribde de yâhut meşriktâ da olsa benim için aynıdır. O kimse saîdlerden ise, sağimdaki rahmet meleklerine teslim ederim. Eğer şâkilerden ise, solumdaki azab melâikesine teslim ederim.

— Bunlar ne kadar melektir?

— Adedlerini bilmem. Lâkin bir kimsenin rûhunu kabz etsem, altıyüz bin rahmet melâikesi hâzır olur. Bir gelene bir daha nöbet gelmez.

— Ey melekü'l-mevt! Her kişinin rûhunu sen mi kabzedersin?

— Halk olunalıdan beri yerimden kalkmadım. Lâkin yetmişbin melek bana hizmet eder. Her birinin eli altında yetmişbin melek daha vardır. Bir kimsenin rûhunu kabzetmek istesem, onlara emrederim. Varıp o kimsenin rûhunu boğazına getirirler. Buradan elimizi uzatıp rûhunu kabz ederim.

— Senden bir ricâm vardır. Ümmetim zâiflerdir. Onlara yumuşak davranasın. Ruhlarını rıfk ile alasın.

— Seni Hâtemü'l-Enbiyâ edip kendine habîb kılan Allah hakkı için Hazret-i Bârî «celle ve alâ» gece ve gündüzde yetmiş kerre hitap buyurur ki (ümmet-i Muhammed'in ervâhını yumuşaklıkla ve kolaylıkla al ve

işlerini lütûf ile gör.) Bunun için ben senin ümmetine analarından ve balarından ziyâde şefkat ederim.

Altıncısı: Resûlullah «sallâllahü aleyhi ve sellem» buyurdu ki: Dördüncü gökte bir deryâ gördüm. Suyu kardan ak idi, Cebrâil aleyhisselâma sūâl ettim. Dedi ki buna kar denizi derler. Bundan bir miktar kar çıksa, dünyâda olan her canlı soğuktan helâk olur.

Yedincisi: Beytû'l-Mâmûr'u gördüm. Bâzıları der ki: Beytû'l-Mâmûr Sîdretü'l-Müntehâda idi. Beytû'l-Mâmûr'u şöyle ta'rif ettiler ki, kızıl yâkuttan bir evdir. Yeşil zümrütten iki kapısı vardır. Kızıl altından onbin kandil asılmış idi. İçlerinde yâkut ve cevherler konmuş idi ki, her biri güneşten ziyâde nûr verirdi. O beyt'in kapısına altından bir minber konmuş idi. Beyaz gümüşten bir de minâresi olup, uzunluğu beşyüz yıllık yol idi. O hâne halk olunalıdan beri, tâ kıyâmete kadar, her gün yetmişbin melek Arş altından gelip, nûrdan bir deryâda gusl ederler. Sonra nûrdan elbiseler giyerler, ihram giymiş gibi (Lebbeyk) diyerek bu beyti tavâf edip giderler. Kıyâmete kadar böyle devâm eder. Bir meleğe bir daha nöbet gelmez.

Cebrâil aleyhisselâm elimi tutup, beni Beytû'l-Mâmûr'a götürdü ve dedi ki: (Yâ Resûlâllah!.. Burada imâm ol. Melekler sana uysunlar). Orada iki rek'at namaz kıldım. Yedi kat gök halkı iktidâ ettiler. Bu cemâati görünce, hâtırıma geldi ki, ümmetim de böyle cemâat olsalar. Her gizli ve âşikârı bilen Allahü teâlâ kalbimdeki düşüncâyı görüp buyurdu ki: (Yâ Muhammed! Senin ümmetin de böyle cemâat olsalar gerektir.) İşte Cum'a namazında böyle olur.

Bâzi tefsirlerde zikr olunur ki, Cum'a günü olunca melekler mele-i a'lâda, Beytû'l-Mâmûr'da cem'olurlar. Cebrâil aleyhisselâm o minârede ezân okur. İsrâfil aleyhisselâm o minberde hutbe okur. Mikâil aleyhisselâm imâmet eder, yedi kat gök melekleri cemâat olurlar, tamam Cum'a namazı kılındıktan sonra Cebrâil aleyhisselâm hitab eder ki: (Ey melâike! Şâhid olun. Ben bu ezânın sevâbını ümmet-i Muhammed'in müezzinlerine bağışladım). İsrâfil aleyhisselâm da: (Hutbenin sevâbını ümmet-i Muhammed'in hatiblerine bağışladım) der. Mikâil aleyhisselâm ise (İmâmet sevâbını imamlara bağışladım) der. Cümle melekler de sevablarını ümmet-i Muhammed'in «sallâllahü aleyhi ve sellem» Cum'a kılanlarına bağışlarlar. Hak teâlâdan emir gelir ki, ey meleklerim! Bana cömertlik mi arz edersiniz. Cömertliği halk eden benim. Şâhid olun ki, ümmet-i Muhammed'in cümle günahlarını bağışladım. Afvettim ve onları Cehennemden âzâd eyledim.

RESÛLÜLLAH'IN BEŞİNCİ GÖKTE GÖRDÜĞÜ HÂDİSELER

Resûlullah «sallâllahü aleyhi ve sellem» buyurdu ki: Beşinci göğe vâsıl oldum. Kızıl yâkuttan halk olunmuş idi. Bir rivâyette kızıl altından idi. Cebrâil aleyhisselâm kapıyı çaldı. Sûâl ve cevobdan sonra kapı açıldı. Buyurdular ki, o âsümânı gördüm. Cümle zemin ve dört kat gök ona nisbetle sahrâda bir kum dânesi kadar idi. Orada gördüğü acâyibden beş tânesi zikredildi.

Birincisi: Buyurdu ki, o gökte nûrdan bir kürsî üzere oturmuş bir melek gördüm. Adı (Sektâil) idi. Ona selâm verdim. Bana ta'zim edip, çok beşâretler müjdeledi. Ona beşyüz bin melek hizmet ederdi. Her birinin bu kadar tebaası var idi. Kendine mahsus tesbîh ile tesbîh ederdi.

İkincisi: O meleği geçtim. İbrâhim, İsmâil, İshâk ve Yâkub ve Lât aleyhimüsselâma vâsıl oldum. Hepsî bir yerde oturmuşlar idi. Varıp selâm verdim. Selâmımı aldılar. İbrahim Halîlullah aleyhisselâm: (Yâ Muhammed! Hak teâlâyâ bu gece çok yakın gideceksin. O zaman ümmetin için mümkün olduğu kadar afv ve mağfiret düâ eyle) dedi. Kendine mahsus bir tesbîh ile meşgûl olurdu.

Üçüncüsü: Bunlardan geçtim. Beşinci gök meleklerinin ibâdetlerini gördüm. Cümlesi ayakda duruyor ve ayaklarının parmaklarına nazar ederler, asla başka yere bakmazlar. Yüksek sesle tesbîh ederlerdi. Cebrâil aleyhisselâmdan bu melâikenin ibâdeti böyle midir diye sordum.

— Evet, Hak teâlâ'dan dilek eyle. Bu ibâdeti ümmetine nasîb eylesin, dedi. Düâ ettim. Rabbi'l-İzzet müyesser eyledi.

Dördüncüsü: O melekleri geçtim. Bir melek gördüm. Cümle âlem onun büyüklüğünü beyân etmek isteseler, kâdir olamazlar. Etrafında ayrıca melâike gördüm. Başları Arş altında, ayakları yedi kat yer altında. Her birinin elinde ateşten bir sopa var. Orada Benî Âdem'den bir cemâat gördüm. Ateşten elbiseler giymişler, ayaklarından asılmışlar. Melâike onları, ellerindeki sopalarla döverler. Cümle etleri dökülür. Hak teâlânın emriyle tekrâr bütün olur. Cebrâil aleyhisselâma sûâl ettim ki:

— Bunlar kimlerdir?

— Müşriklerdir. Hak teâlâyâ şerîk koşanlardır. Hak teâlâ bu meleği emrindeki meleklerle birlikte, onlara azâb için müvekkil etti. Böylece azâb ederler. O melek ve emrindeki melekler şöyle tesbîh ederlerdi: (Sübhânel vâhidül ehad. Sübhânel ferdüssamed. Sübhânellezî lem yelid ve lem yûled ve lem yekûn lehû küfüven ehad).

Beşincisi: Buyurdu ki, oradan bir deryâyâ uğradım. Ateş deryâsı idi. Etrafında melekler var. Korkunç ve şiddetli idiler. Cebrâil aleyhisselâm: (Bu ateş deryâsıdır. Yakıcı azabları Hak teâlâ buradan gönderir. O deryada olan acâyibi Hak teâlâdan gayri kimse bilmez ve beyân edemez.)

RESÛLÜLLAH'IN ALTINCI GÖKTE GÖRDÜĞÜ HÂDİSELER

Oradan geçip altıncı gök kapısına eriştik. Sûâl ve cevabdan sonra kapı açıldı. O gökte gördüğü acâyibden sekiz şey beyân olundu.

Birincisi: Buyurdu ki, o semâyâya vâsıl olunca kapı muhâfızına selâm verdim. Adı (Rû'âil) idi. Selâmımı alıp düâ etti. Ben âmin dedim. Nazar ettim. O meleğin eli altında altıyüz bin melâike var idi. Her bir meleğin hizmetinde altıyüz bin melâike var idi. Her an tesbîh ederlerdi.

Bu meleklerin tâat ve ibâdetlerini sûâl ettim.

İkincisi: Cümlesi huşû' ve hudû' ile ibâdet ederler ve kendilerine mahsûs tesbîh ile iştigâl ederlerdi.

Üçüncüsü: O meleklerden ileri geçtim. Kâfûrdan bir kapı gördüm. Alt eşiği yedi kat yer altında, yukarı eşiği Arş-ı a'lâda, iki kanadı var. Yer ve gök kadar bir kilit vurmuşlar. Taaccüb ettim. Cebrâil aleyhisselâma sûâl ettim :

— Buna (Bâbü'l-emân) derler.

— Niçin böyle isim konulmuş?

— Hak teâlâ Cehennemî halk etti. Elem verici azablar, sıkıntılar, şiddetli acıları Cehennemde alıkoydu. Cehennemdeki bu azablar bir an zâhir oldu. Yer ve gök Hak teâlâdan emân istediler. Hak teâlâ bu kapıyı, Cehennem ile kâinat arasına koydu. O zaman yedi kat yer ve yedi kat gök halkı emanda oldular. Onun için bu kapıya (Bâbü'l-emân) dediler. Cebrâil'den sûâl ettim ki, o kapının ardında ne var? Göreyim.

Cebrâil aleyhisselâm :

— Cehennem vardır. Senin onunla ne işin var ki.

— Elbette görmek isterim, dedim.

Fermân-ı ilâhî vârid oldu ki: (Ey Habîbim! Parmağınla işâret et. Kapı açılır). İşâret ettim. Kapı açıldı. Ateşler, dumanlar zâhir oldu.

Dördüncüsü: Buyurdular ki, Cehenneme baktım. Bir heybetli melek gördüm. Hiç ondan ulu melek görmedim. Demirden bir minber üzerine oturmuş. O minberin altıyüz bin ayağı var idi. Yerden göğe kadar büyük idi. Başını önüne eğmiş, kendine mahsus tesbîh ile durmadan tesbîh eder idi. Ağzından dağlar gibi ateşler çıkar, burnundan alevler fışkırırdı. O melek gâyet hışımlı ve korkunç olup, iki gözünden de ateşler çıkar gibi idi. Gözlerinin her biri dünya kadar idi. O melekten bana korku geldi. Hak teâlânın lütfu olmasa helâk olurdu. Cebrâil aleyhisselâma sûâl edip :

— Bu kimdir ki, ondan bana korku geldi ve bedenimi titreme aldı? dedim.

Cebrâil aleyhisselâm :

— Bu, Mâlik'dir. Cehennemin en ulu meleğidir. Hak teâlâ bunu halk edeliden beri gülmemiştir. Şâd olmamıştır. İleri varıp selâm verdim. Ke-

mâl-i iştigâlından başını kaldırmadı. Cebrâil aleyhisselâm ileri vardı. Beni ona bildirdi. İsmimi işitince kalkıp selâmımı aldı. Ta'zim etti ve (Yâ Muhammed! Sana müjdeler olsun ki, Hak teâlâ sana çok kerâmetler ih-sân eyledi ve senden hoşnud oldu. Senin vücûdüne Cehennem ateşi ha-ramdır. Bana Hak teâlâ buyurdu ki, senin ümmetinin âsilerine merhamet edeyim ve sana iman getirmiyenlerden intikam alayım) dedi.

Resûlullah «sallâllahü aleyhi ve sellem» buyurdu ki, o meleğe rica ettim ki, Cehennem bütûn tabakalarını göreyim Kabûl edip bana gös-terdi. Azabları müşâhede ettim.

Beşincisi: Oradan geçtim. İdris ve Nûh aleyhimesselema mülâki ol-dum. Onlara selâm verdim. Kalkıp selâmımı aldılar. Bana ta'zim edip, Allahü teâlâyâ hamd olsun ki, senin cemâlini bize gösterdi dediler. Bu peygamberlerin her birinin ayrı tesbihleri var idi.

Altıncısı: Oradan da geçtim. Mikâil aleyhisselâma eriştim. Bir bü-yük kürsî üzerine oturmuş. Önünde bir büyük terâzi var. Her kefesî yer ve gök kadar. Varıp selâm verdim. Selâmımı alıp, kalktı ve ta'zim eyledi. Beni kendine çekip, düâ etti. (Allahü teâlâ ni'metlerini ve sevincini art-dırsın) dedi. Bana müjdeleler verdi. (Senin ümmetin gibi hayırlı bir üm-met gelmemiştir. Ve bu ni'metler hiç kimseye nasib olmamıştır. Onların mertebeleri cümle ümmetlerin mertebesinden a'lâdır. Seâdetli o kimse-dir ki, sana tâbi olup muhabbet eyliye. Yazıklar olsun o kimseye ki, sa-na isyân eyliye ve düşmanlık ede) dedi. O meleğe çok melekler hizmet ederdi. Herbirinin elinde bir âlem, her âlemin altında yediyüz bin melek var idi. Sâf çekmişler, cümlesi Mikâil aleyhisselâmın emrine muntazır-lar idi. Bana dediler ki: (Cümlemiz emrine âmâdeyiz ve salâvatına mü-dâvimiz. Âdem aleyhisselâm halk olunmazdan yirmibeş bin yıl önce yağ-mur ve kar ve nebâtât hizmetinde olup, her damla yağmur ve her zer-re kar ve yerden biten bir nebâtât bir meleğin hizmetiyle olur. Bu hiz-metler bitince her melek mekânına gider. Kıyâmete kadar, o meleğe bir bir daha nöbet gelmez).

Mikâil aleyhisselâmın da kendine mahsus tesbihi var idi. Dâima onun ile meşgûl olurdu.

Yedincisi: Buyurdular ki, oradan geçtim. Bir deryâyâ eriştim. Yeşil ve nuranî idi. O deryâda o kadar meliâke var idi ki, adedini Allahü teâlâ-dan gayri kimse bilmez. Yüksek sesle şu tesbihi söylerlerdi: **(Sübânel kâdirül muktedirül kerîmül ekrem. Sübhânel celîlül a'zam).**

Sekizincisi : Oradan bir büyük deryâyâ vâsıl oldum. Orada olan me-lâikenin de adedini Allahü teâlâdan gayri kimse bilmez. Bu melekler de yüksek sesle kendilerine mahsûs tesbih ile tesbih ederler.

RESÛLÜLLAH'IN YEDİNCİ GÖKTE GÖRDÜĞÜ HÂDİSELER

Oradan yedinci göğe vardım. Her göğün kalınlığı beşyüz yıllık yoldur. İki gök arasındaki mesâfe de beşyüz yıllık yoldur. Bu yedinci gök ak inciden halk olunmuş idi. Bir rivâyette nurdan yaratılmış idi. Bu gökte de bir çok garib şeyler gördüm. Yedisini bildirelim.

Birincisi: Buyurdu ar ki, önce o göğün hâdimini gördüm. Adı (Rû-hâil) idi. Selâm verdim: Selâmımı alıp, bana müjdeler verdi. O meleğin hizmetinde yediyüz bin melâike var idi. Herbirinin hizmetinde yediyüz bin melâike var idi. Bu meleklerin herbiri kendilerine mahsus tesbîh ile tesbîh ederdi.

İkincisi: Bu gök ehlinin ibâdetine dikkat ettim. Hudû' ve tezellül ile ve yüksek sesle tesbîh ederlerdi.

Üçüncüsü: O meleklerin ortasında bir melek gördüm. Azametle durmuş. Başı Arş altında, ayakları yer altında. Eğer Hak teâlâ emr eyleser; cümle âlemi bir lokma ederdi. Bu melek de ayrı bir tesbîh ile Hak teâlâ'yı tesbîh ederdi.

Dördüncüsü: Bunların içinde bir melek daha gördüm. Yediyüz bin başı var. Her başında yediyüz bin yüzü var. Her yüzünde yediyüz bin ağız var. Her ağızında yediyüz bin dili var. Her diliyle yediyüz bin lisan söyler. Her biri diğerine benzemez. Her gün nûr nehrine dalar. O nehir Cennetten bir ırmaktır. O ırmağa her gün dalıp çıktıkta silkinip her katresinden Hak teâlâ, kudretiyle bir melek halk eder. Kıyâmete kadar Hak teâlâ hazretlerini tesbîh eder.

Beşincisi: Buyurdular ki, bir melek gördüm. Melâike arasında bir kürsî üzerine oturmuş. O meleğin dört yüzü var idi. Biri insan yüzü gibi idi. Biri arslan yüzü gibi ve biri kuş şeklinde idi. Her biri kendi lisâniyle tesbîh ederdi.

Altıncısı: Orada bir melek gördüm. Bir kürsî üzere oturmuş. Başı Arş altında, ayakları yedi kat yerden aşağı idi. Azametli bir mertebede idi ki, dünyâ ve âhiret ona lokma olur. Kanadının bir ucu mağribde, biri meşriktâ. Önünde yediyüz bin melâike var. Cebrâil aleyhisselâma: (Bu ne melektir?) diye sûâl ettim.

Cebrâil aleyhisselâm :.

— Bu melek İsrafil'dir, dedi.

Yanına varıp, selâm verdim. Selâmımı alıp, bana çok müjdeler verdi. Kendine mahsus tesbîhi olup, her an tesbîh ederdi.

Yedincisi: İbrâhim aleyhisselâmı gördüm. Selâm verdim. Selâmımı aldı. (Merhaba sâlih peygamber) dedi. (Yâ Muhammed! Cennetin yeri gâyet lâtîf ve toprağı temizdir. Ümmetine söyle oraya çok ağaç diksinler), dedi.

ایست
بر دروغا
زاید

— Cennete ağaç nasıl dikilir? dedim.

Ibrâhim aleyhisselâm :

— Şu tesbihi okumakla, dedi: (Lâ havle ve lâ kuvvete illâ billâhil aliy-
yil azîm). Bir rivâyette ise: (Sübhânellahi velhamdü lillâhi ve lâ ilâhe illâ-
lahü vallahü ekber. Ve lâ havle ve lâ kuvvete illâ billâhil aliyyl azîm). Ora-
dan geçip (Sidretü'l-Müntehâ)nın gölgesine eriştim.

SIDRETÜ'L-MÜNTEHÂ'DAKİ GARÂİBLER

Burada on nesne vardır :

Birincisi : İbni Abbâs «radiyallahü anhümâ» Sidretü'l-Müntehâ den-
mesinin sebebi; mahlûkatın ilmi burada son bulduğu içindir, demiştir. Bu-
rada ne var olduğunu kimse bilmez. Bâzı âlimler der ki, yukarıdan gelen
o yere vâsıl olur, aşağıya inmez. Aşağıdan çıkan, oradan yukarı gitmez.
Bâzı âlimler der ki, şehidlerin ruhları o makâma varıp, orada kalırlar.
İbni Abbâs «radiyallahü anhümâ» der ki: Arş-ı a'lâda bir ağaçtır ki, göv-
desi altundan, budaklarının bâzısı gümüşden, bâzısı zümrütten, bâzısı
yâkuttan idi. Kökünden yukarısına kadar elli yıllık yoldur. Yaprakları fil
kulağına benzer. Yemişleri destiye benzer. Hak teâlânın nûru o ağacı
ihâta etmiştir. O ağaç üzerinde o kadar melâike gördüm ki, adedini Al-
lahü teâlâ'dan gayri kimse bilmez. Hepsi o ağacın yapraklarını ihâta et-
mişler, altın çekirgeler gibi ve yıldızlar gibi parlıyorlardı. Rivâyet edilir
ki, o meleklerin sayısı gökteki yıldızlar ve yerdeki kumlar adedince olup,
altın kelekler sûretinde idiler. Derler ki, o melâikenin cümlesi Hâce-i
kâinatın «sallâllahü aleyhi ve sellem» huzûr-u şerifine gelip selâm ver-
diler. Mübârek cemâlini gördükleri gibi şükr ettiler. Hak teâlâ'nın rah-
metiyle beşâret ettiler. Bütün tâatlerinin sevâbını bağışladılar.

İkincisi : Buyurdu ki, o budakların arasında bir budak var idi. Yeşil
zümrütten halk edilmiş. Uzunluğu yüzbin yıllık yoldur. Bir de yaprak var
idi ki, genişliği yedi kat yer ve yedi kat gök kadardır.

Üçüncüsü : Sidretü'l-Müntehâda bir budak üzerinde bir mihrab ve
mihrâbın önünde bir kürsî var idi. O kürsî Habîbullahın nâmına olup, âlem
halk olunalıdan beri o kürsiye kimse oturmamış idi. Cebrâil aleyhisselâm
beni alıp, o kürsî üzere iletti. O kürsinin etrafında başka kürsiler koy-
muşlar. Önünde inciden onbin kürsî konulmuş. O kürsiler üzerinde Tev-
rat yazarlar. Her kürsî etrafında kırk bin kürsî üzerinde melâike İncil
okurlar. Bir tarafta, yeşil zebercedden onbin kürsî konmuş. Üzerinde
melâike Zebûr yazarlar. Her kürsinin etrafında kırk bin kürsî konmuş.
Üzerinde melâike Zebûr okurlar. Bir tarafta da kırmızı yâkuttan onbin kürsî
koymuşlar. Üzerinde kırk bin kürsî daha var. Üzerlerinde melâike Kur'-
ân-ı azîm ilâvet ederler.

Cebrâil aleyhisselâm dedi ki: (Yâ Resûlâllah! Senden murâdım odur ki, bu makamda iki rek'at namaz kılasın. Mekânım, bu sebeble şereflesin. (Zirâ burası Cebrâil aleyhisselâmın mekânı idi).

Resûlüllah «sallâllahü aleyhi ve sellem» buyurdu ki: O yerde iki rek'at namaz kıldım. Sidretü'l-Müntehâda bulunan cümle melekler gelip bana iktidâ eylediler. Böylece, Habîbullah'ın «sallâllahü aleyhi ve sellem» şerefi melekler üzerine muhakkak oldu.

Dördüncüsü : O ağacın altında dört ırmak akardı. İkisi zâhir, ikisi bâtın. Cebrâil aleyhisselâm: (O bâtın olan iki ırmak cennete gider. İki zâhir olan ırmak ise, dünyâya gider. Onlardan biri Nil-i mübârek, diğeri de Fırat'dır.

Beşincisi : Oradan bir ırmak gördüm: Etrafında yâkuttan ve inciden ve zebercedden çadırlar koymuşlar. Irmak kenârında yeşil kuşlar gördüm. Boyunları deve boynuna benzer.

Cebrâil aleyhisselâm: (Bu Kevser'dir. Hak teâlâ sana nasib etmiştir) dedi. Rengi sütten beyaz idi. Ondan bir kop alıp içtim. Baldan tatlı, kokusu miskden lâtîf idi.

Altıncısı : O ağacın dibinden bir çeşme akar. Cebrâil aleyhisselâm : (Buna Selsebîl derler) dedi. Ondan iki ırmak peydâ oldu. Biri Kevserdir. Birine (Nehr-i rahmet) derler.

Yedincisi : Buyurdular ki: Orada bir cemâat gördüm. Yüzleri ak ve nurlu. Bir cemâat daha gördüm. Her iki tâife de gelip bu ırmakta gusl ederler. Cebrâil'den sûâl ettim. (Bunlar, ümmetinden hasenât ile seyyiâtı karıştıranlardır. Sonra tevbe edip Hak teâlâ tevbelerini kabûl edip afv etmiştir), dedi.

Sekizincisi : Buyurdular ki, önüme üç kâse getirdiler. Biri hamr, biri bal ve biri sût idi. Ben sûtü alıp içtim. Cebrâil aleyhisselâm: (İslâmı ihtiyâr ettin. Ümmetin de bu din üzere sâbit olurlar) dedi.

Dokuzuncusu : Sidretü'l-Müntehâda bir melek gördüm. Ondan büyük melek görmemiştim. Şöyle ki uzunluğu bin kere bin yıllık yol idi. O meleğin yetmişbin başı var. Her başında yetmişbin yüzü, her yüzünde yetmişbin ağzı var idi. Her başında yetmişbin kisvesi var idi. Her kisvesinde bin kere bin inci asılmış idi. Her incinin içinde bir deniz var idi. O denizlerde balıklar dolaşır idi. Arkalarında (Lâ ilâhe illâllah. Muhammedün resûlüllah) yazılmış idi. O melek bir elini başına, bir elini yanına koyup tesbîh eyler idi. Tesbîh ettikçe sesinin güzelliğinden Arş-ı a'lâ harekete gelirdi.

Cebrâil aleyhisselâma sordum :

— Bu melek nedir?

— Bu meleği Hak teâlâ, Âdem aleyhisselâmdan ikibin yıl önce halk etti.

— Şimdiye kadar nerede idi?

— Cennette Arşın sağında bir yer var. Dörtbin fersahdır. Bu meleğin yeri orasıdır. Oradan bu makâma getirdiler. Tesbîh ile meşgûldür.

Cebrâil aleyhisselâmın işâretiyle selâm verdim. Kemâl-i iştigâlden başını kaldırmadı. Cebrâil varıp benim olduğumu söyledi. Hemen kalkıp bana ta'zîm etti ve kanatlarını açtı. Bütün yerleri ve gökleri kapladı. Beni kenarına çekip, yüzümü öptü ve (Müjdeler olsun sana ve ümmetine ki, günahlarını bu mübârek ay hürmetine afvetti ve beni bu müjdeyi vermeğe ta'yîn eyledi) dedi. Baktım önünde iki sandık gördüm. Her bir sandıkta nûrdan yüzbin kilit var idi. Cebrâil aleyhisselâma sordum.

— Bu melekten sûâl eyle, dedi.

Sûâl ettim. Melek dedi ki :

— Yâ Muhammed! Bu sandıklarda senin ümmetinin oruç tutanlarının Cehennemden âzâd olduklarının beratları vardır. Ben o beratları mutâbık şehâdet ederim, diye cevap verdi.

Onuncusu : Nakl olunur ki, Hazret-i Resûlullah «sallâllahü aleyhi ve sellem» buyurdu ki, orada bir melek gördüm. Horoz şeklinde olup, beyaz Arş altında dururdu. Yetmiş bin kanadı vardı. Her kanadında yetmiş bin kerre bin inciden tüyü var. Yetmişbin kerre bin yâkuttan tüyü var. Yetmişbin kerre bin yeşil zümrüden tüyü var. Yetmişbin kerre bin anberden tüyü var. Yetmişbin kerre bin za'ferandan tüyü var idi. O meleğin büyüklüğü yedi kerre dünyâ kadardır. Kanadı Arş-ı a'lâdan yedinci yer altına kadar idi. Her kanadında (Bismillâhirrahmânirrahîm. Lâ ilâhe illâllah Muhammedün resûlullah. Küllü şey'in hâlikün illâllahül vâhidül kahrâr) yazılmış idi. Her namaz vaktinde başını kaldırıp (Bismillâhil azîm ve bihamdihî) diye tesbîh eder. Kanatlarını birbirine vurur, acâyib sedâlar ve nağmeler zâhir olur. O sedâ Cennete vâsıl olur. Hurîler bu nağmelerden harekete gelirler. Cennetin yâkuttan şerefelerine çıkıp birbirine müjde verirler. (Ümmet-i Muhammed'in ibâdet zamanı geldi) diye seslenirler. O melek hareket edince, Arş dahi harekete gelir. Hak teâlâ o meleğe (Niçin hareket edersin) diye hitâb eder. O melek der ki: (Yâ Rabbi! Ümmet-i Muhammed namaza kalktılar.)

Hak teâlâ buyurur ki: (Rahmetim onlara vâcib oldu. Şâhid olun ki ben onlara rahmet ettim ve rahmetimle nazar ettim. Onları Cehennemden âzâd ettim, Cennetü'l-Me'vâ'yı onlara nasib ettim.

RESÜLÜLLAH'IN ZİRVEYE YÜKSELİŞİ VE ALLAHÜ TEÂLÂ İLE KONUŞMASI

Naki olunur ki Resûlullah «sallâllahü aleyhi ve sellem» buyurdu ki, Cebrâil aleyhisselâm elime yapışıp beni kendi makâmından Sidretü'l-Müntehânın ilerisine iletti ve bana vedâ eyledi :

Dedim ki :

— Ey Cebrâil, beni yalnız mı bırakırsın?

Cebrâil aleyhisselâm :

— Benim makâmım burasıdır. Hizmetim buraya kadardır.

— Sen demiştin ki, seni Rabbül İzzete ileteyim. Şimdi neden burada kalırsın? dedim ve Cebrâil aleyhisselâmın elini tutup bir adım ileri çektim. Cebrâil aleyhisselâm serçe kadar olup ızdıraba düştü. Hak te-âlâ'nın heybetinden titremeğe başladı ve ağladı: (Yâ Muhammed «sallâllahü aleyhi ve sellem» beni makâmımda bırak. Eğer bir adım atarsam celâlullah heybetinden helâk olurum. Bütün vücûdum, yanar yok olur) dedi.

Hâce-i âlem ve Seyyid-i kâinât «aleyhi efdalüssalâvat ve etemmütte-hıyyât» Cebrâil aleyhisselâmı bu halde görüp, mübârek eliyle işâret etti. O bir adamlık yol ki beşyüz yıllık yol idi; yine geri gitti, evvelki mekânına vardı.

Sidre'den geçtim. Cebrâil aleyhisselâma (ileri yürü dedim. Cebrâil aleyhisselâm: (Sen önden yürü Allahü teâlâ katında sen benden ekrem-sin) dedi. İleri geçtim. Cebrâil aleyhisselâm ardımca gelip bir perdeye vâsıl olduk. Cebrâil aleyhisselâm seslendi. Perde ardında bir ses duyduk:

— Kimsin sen?

— Cebrâil'im. Muhammed aleyhisselâm yanımdadır.

Perde arkasından bir melek :

— (Allahü ekber, Allahü ekber) dedi.

Perde ötesinden bir ses geldi :

— (Kulum doğru söyledi. Ene ekberü. Ene ekberü.)

Melek :

— Eşhedü en lâ ilâhe illâllah.

Perde ötesinden âvâz geldi.

— Kulum doğru söyledi. Ben Allahü azîmüşşânım. Benden başka ilâh yoktur.

Melek :

— Eşhedü enne Muhammeden resûlullah.

Perde ötesinden bir ses geldi :

— Kulum doğru söyledi. Ben Muhammed aleyhisselâmı irsal ettim.

Melek :

— Hayyealessalâh, hayyealessalâh.

Perde ardından :

— Kulum doğru söyledi.

Melek :

— Allahü ekber, Allahü ekber.

Nidâ geldi ki :

— Kulum doğru söyledi. Benden başka ilâh yoktur.

Sonra bir nidâ daha geldi ki :

— Yâ Muhammed! Hak teâlâ senin şerefini ve faziletini bütün gelmişlerin ve geleceklerin üzerine ziyâde eylesin.

Cebrâil aleyhisselâma bu meleğin hâlinden sūâl ettim. Dedi ki: (Seni hak peygamber gönderen Allahü teâlânın hakkı için, ben bu meleğin ahvâlini bilmiyorum). O anda bir melek, elini hicab ardından çıkarıp beni aldı. Cebrâil aleyhisselâm orada kaldı.

Dedim ki :

— Ey Cebrâil kardeşim! Bu makamda beni niçin yalnız bıraktın? Benden ayrıldın?

Cebrâil aleyhisselâm :

— Yâ Muhammed «sallâllahü aleyhi ve sellem» bizim her birimizin belli makamları vardır. Bu makamlardan dışarı çıkmayız. Bu gece sana hürmeten buraya kadar geldim. Halbuki benim makâmım Sidretü'l-Müntehânın yakınındadır, dedi.

Resûlullah «sallâllahü aleyhi ve sellem» buyurdu ki: Ben yalnız olarak ilerledim. Nûrdan ve zulmetten nice perdeler kat'ettim. Yetmiş hicab geçtim. Her perdenin arası beşyüz yıllık yol idi.

Rivâyet edilir ki, Resûl-i Ekrem «sallâllahü aleyhi ve sellem» oraya kadar burak ile geldi. O makâma vâsıl olunca (Refref) zâhir oldu. Refref yeşil bir Cennet yaygısı idi. Burak orada kaldı. Refrefin ziyâsı güneş nûrundan ziyâde idi.

Habîbullah «sallâllahü aleyhi ve sellem» buyurdular ki, beni o Refref üzerine koyup Arş yanına iletiler. Bir rivâyette: Cebrâil aleyhisselâm yol-daşıktan kaldı. Mikâil aleyhisselâmı gördüm. Gelip bana tehiyyât ve selâm verdi ve dedi ki :

— Yâ Muhammed! Benim hizmetimin zamanı geldi.

Sonra beni kanadı üzerine alıp nice deryâların üzerinden uçup geçti. Oradan nice ateş deryâlarına rast geldim. Şöyle zannettim ki, bütün melekût ateş olmuş. O deryâları da Mikâil aleyhisselâmın kanadı üzerinde uçarak geçtim. Sonra perdelere vâsıl oldum. Herbirinin kalınlığı beşyüz yıllık yol idi. Onları da uçarak geçtik. Sonra hicablar önümüze geldi. Her hicab bin yıllık yol idi. Mikâil aleyhisselâmı gördüm. Zaîf oldu. Uç-

mağa mecâli kalmadı. Beni evvelki yerde koydu ve özür diledi. Geri döndü.

İsrâfil aleyhisselâm ileri geldi. Bana ta'zîm eyledi ve beni kanadı üzerine alıp o hicablardan geçirdi. Sonra deryâlara rast geldim. Yedi deryâ idi. Her deryânın genişliği mağrib ile meşrik arasının yetmişbin misli idi. Her deryânın derinliği yer ile gök arasının yetmişbin misli idi. Deryâları geçtikten sonra aslâ bir tesbîh ve tehlîl sesi işitilmez oldu. Cümle âlem Hak teâlâ'nın azameti katında kayboldu. Sonra yine hicablara rastladık, öyle ki onların azameti dünyanın ömrü müddetince geçip bitirilemezdi. İsrâfil aleyhisselâm uçarak o hicabları geçip **(Hicâb-ı Kudret)**e vâsıl olduk. Onu da geçip **(Hicâb-ı azamet)**e eriştik. Beni Hicâb-ı azamette bıraktı. Kendisi orada kaldı. Benden özür diledi.

O anda (Refref) ileri geldi, selâm verdi. Refref, nûrdan bir Cennet yaygısıdır. Durmadan tesbîh ederdi. Tesbîh sadâsı melekûtu sarmış idi. Refrefe ayak basdım. Bir anda çok mesâfe kat'ettik. Önüme yine hicablar geldi. Bunlardan yetmişbin hicab altundan, yetmişbin hicab inciden, yetmişbin hicab yeşil zümrüitten, yetmişbin hicab kızıl yâkuttan, yetmişbin hicab nûrdan, yetmişbin hicab zulmetten, yetmişbin hicab ateşten, yetmişbin hicab sudan, yetmişbin hicab rûzgârdan idi. Herbir hicab bin yıllık yol idi. Refref beni bu hicablardan geçirdi. Sonra Arşın perdedarlarına vâsıl oldum. Yetmişbin perde gördüm. Her perdenin yetmişbin zinciri var idi. Her zincir bir meleğin elinde idi. Her bir meleğin büyüklüğü şu kadar idi ki, bir omuzundan öbür omuzu arası yetmişbin yıllık yol idi. O perdelerin kimi inciden, kimi yâkuttan ve kimi başka cevâhirden idi. Her perdede bir melek vazifeli idi. Refref beni bir bir o perdelerden geçirdi. Tâ ki Arş ile benim aramda bir perde kaldı.

O anda Refref ayağımın altından kayboldu. Altımda ak inciden gösterişli bir at şekli zâhir oldu. Tesbîh ederdi. Her tesbîhinde ağzından nûr çıkardı. O perdeden beni geçirdi. **(Hicâb-ı Kibriyâ)**ya eriştim. O at şekli de kayboldu. Hava üzerinde kaldım. Bir hitab işittim :

— Habîbim oradan geç!

Nazar ettim, Hicâb-ı Kibriyâ'dan kendimi geçmiş buldum.

Sonra bir hitâb daha işittim :

— Bana yakın ol!

Her hitâbı işitince bir ayak yakîn oldum. **(Kabe kavseyn)** makâmına eriştim.

Buyurdu ki **(Bana yakın gel)** hitâbiyle müşerref olunca, bir adım ileri varır idim. Nidâ geldi ki: (Habîbim! Ben mekândan münezzeh pâdişâhım. Adım atmakla bana yaklaşılmaz.) Resûlullah «sallâllahü aleyhi ve sellem : **«Elimden gelen budur. Yaklaşmak senin kudretindedir)** buyurdu. Hâsıl-ı kelâm o kadar kurb hâsıl oldu ki, celâl ve cemâl heybeti zâhir

oldu. Rabbül İzzetten bir nidâ geldi ki: (Biraz daha yakın gel!) Öyle yakın oldu ki (**Kabe kavseyn**) makâmına erişti. Âlem-i gaybden bir nidâ geldi. Hak teâlâ'nın kelâmını işitti. Hak teâlânın selâmını harfsiz, sessiz ve vâsıtasız işitti. Hak teâlânın nûru hicabları yaktı. Bir büyük ayna peydâ oldu. Gönül gözü aynasından cemâl-i bîzevâli anlaşılmayan ve anlatılamayan bir şekilde gördü.

YÜKSEK HUZURDAKİ SENÂ'NIN HİKMET VE BEREKÂTI

Teşehhüdde olan senânın letâif ve işâretini beyân eder.

Nakl olunur ki, Hazret-i Resûlullah «sallâllahü aleyhi ve sellem» buyurdu ki, Arş-ı a'lâya eriştim. Cebrâil aleyhisselâm orada kaldı. İsrâfil aleyhisselâm bana yoldaş oldu. Yetmişbin perde gördüm. Herbir perdenin kalınlığı yetmişbin yıllık yol idi. İki perde arasındaki uzaklığı da yetmişbin yıllık yol idi. O perdelerin kimi yâkuttan, kimi cevherden, kimi zümrülden, kimi altundan, kimi gümüşten, kimi tunçtan, kimi sarı bakırdan, kimi kardan, kimi ateşten, kimi rüzgârdan, kimi taştan, kimi zulmetten, kimi nûrdan idi. Her perdeye bir melek müvekkil idi. Her meleğe yetmişbin melek hizmet ederdi. O meleklerle (**Kâ'id**) derlerdi. Her kâ'idin yetmişbin melek hizmet edeni vardı. İlk perdeye eriştikte, İsrâfil aleyhisselâm: (Benim hizmetim buraya kadardır) deyip özür diledi. Perde gerisine seslendi.

Bir melek :

— Kimdir o? dedi.

İsrâfil aleyhisselâm :

— İsrâfil'dir, dedi.

— Seninle kim vardır?

— Muhammed «sallâllahü aleyhi ve sellem» vardır.

O melek perdeyi açıp elime yapıştı. İsrâfil aleyhisselâm dönüp gitti. O melek ile gittim. İkinci perdeye eriştik.

Melek kapıyı çaldı.

— Kimsin? diye sūâl ettiler.

— Filânım, diye ismini söyledi.

— Seninle kim vardır?

— Muhammed «sallâllahü aleyhi ve sellem» vardır, dedi.

Perdeyi açıp elime yapıştı. Öbür melek geri döndü. Üçüncü perdeye kadar o melek ile gittik. Bu minvâl üzere yetmişbin perde geçtik. En son perdeye vâsıl oldum. Nûr olan bir perde idi. Melek elimi tutup beni ak inciden bir kürsî üzerine oturttu. Ayakları kızıl yâkuttan idi. Ansızın (Yâ Muhammed!) diye bir ses işittim. Bana bir dehşet geldi. Akl zâil oldu. Kürsîden düşecek gibi oldum. Nâgâh bir katre damladı. Bir rivâyette

Arş'dan, bir rivâyette Rahmet'den in-di. Ağzımı açıp o katreyi yuttum. Valahi hiç bir kimse ondan leziz bir şey tatmamıştır. İlm-i evvelin ve ahirin bana keşf oldu, bildirildi. Dehşetten dilim tutulmuş idi. O damlayı içtikten sonra açıldı. Bana gelen heybet ve dehşet kaybolup, yerini ferahlık ve itmi'nân aldı. O heybetten halâs olduğum için senâ etmekle emr olundum. Bir rivâyette Hak teâlâ'dan nidâ geldi. Bir rivâyette Cebrâil aleyhisselâm nidâ etti. Rabbine senâ eyle! Hemen **(Ettehiyyâtü lillâhi vessalâvâtü vettayyibât)** dedim. Ya'nî bilcümle lisân ile olan medhler ve senâlar ve beden ile olan hizmetler ve tâatler ve mâl ile olan iyilikler ve ihsânlar Hazret-i Bârî celle ve alâ için olsun demektir. Peygamber «sallâllahü aleyhi ve sellem» bu senâyı edince Hak teâlâ «celle zikruhu» habibine selâm verip: **(Esselâmü aleyke eyyühennebiyyü ve rahmetullahi ve berekâtüh)** buyurdu. Resûlullah «sallâllahü aleyhi ve sellem» bu selâmın cevâbını şöyle verdiler: **(Esselâmü aleynâ ve alâ ibâdillâhis sâlihıyn)**. Melekler bu hâli görüp, işittiler. Yedi kat gök melekleri hep bir ağızdan: **(Eşhedü en lâ ilâhe illâllah ve eşhedü enne Muhammeden abdühü ve resûlüh)** dediler.

Bu tehiyyâtda çok letâif ve işâretler beyân edilmiştir. Biz bu kitapda ondört lâtife zikr edelim.

Birinci lâtife : Hazret-i Resûlullah «sallâllahü aleyhi ve sellem» üç şey zikr etti. (Tehiyyât), (Salâvât) ve (Tayyibât). Hak teâlâ ona dört şey arz ve ihsân eyledi: (Selâmet), (Nübüvvet), (Rahmet) ve (Berekât). İlk üçü müfret zikrolundu. Berekât cemi' buyuruldu. Malûm oldu ki, o Hazretin «sallâllahü aleyhi ve sellem» yümn-i berekâtı ve mübârek himmeti sebebiyle, nûr-i îmân ve izzet-i Islâm bütün âlemi tutup, mağrib ile meşrûk doldurdu.

İkinci lâtife : Hâce-i kâinât «aleyhi efdalüssalâvât» selâmı alınca ümmetinin sâlihlerini de zikr edip: **(Esselâmü aleynâ ve alâ ibâdillâhis sâlihıyn)** buyurdu. Bir nidâ işitti ki, (Yâ Muhammed! Ben Cebrâil'i aramızdan çıkardım. Sen ümmetini aramıza idhâl edersin.)

Üçüncü lâtife : Resûlullah «sallâllahü aleyhi ve sellem» Hak teâlâ'nın selâmını alırken **(Esselâmü aleynâ...)** buyurunca, bir nidâ işitti ki: **(Ey Habîbim! Burada ikimizden gayri kimse yoktur. Niçin aleynâ dedin? Cevab buyurdu ki: Yâ ilâhî! Ümmetimin cesedleri gerçi benimle değildir, lâkin ruhları benimledir. Nazar-ı inâyetim ve kemâl-i himmetim onlardan uzak değildir. Bana selâm verdin, beni cümle kötülüklerden uzak eyledin. Böyle atâyı o fakır derdmendlerden ki, âhir zamanın fitnesine giriftâr ve mübtelâ olmuşlardır. Bu büyük ikramdan ümmetimi nasıl mahrûm edeyim? Böyle ni'metten onları nasıl nasıbsız kılayım?)**

Dördüncü lâtife : Selâmette ümmetini ortak edip, rahmet ve berekâtta ise ortak etmedi. Zirâ, rahmet ve berekât selâmete tâbidir.

Rivâyet olunur ki, Hazret-i Resûl «sallâllahü aleyhi ve sellem» (Es-selâmü aleynâ ve alâ ibâdillâhis sâlihîyn) dedikde, bir nidâ işitti: (Ümmetini sana havâle ettim) buyuruldu.

Cenâb-ı Hak buyurdu ki: (Bizim âyetlerimize iman getirenler sana geldikte, onlara «Selâmün aleyküm» de. Ama rahmeti senin vâsitanla onlara nasib ettim ve bereketi, hazîne-i keremimden onlara ihsân eyledim).

Beşinci lâtife : Hak teâlâ buyurdu ki, (Sen ümmetini bizim selâmımızdan nasîbsiz etmedin. Biz de ümmetine bir gece nasib ettik ki, o gece (Leyle-i Kadr) dir, senin hayâtında ve intikâlinden sonra, kıyâmete kadar bu gece onların olur. Bu gecede onların hâtırlarını hoş edip, tâ fecri doğana kadar ümmetine selâm veririm.)

Altıncı lâtife : Bu gece sana bilâ vâsita selâm verdim ve söz söyledim. Yârin kıyâmet günü, zaif ümmetini huzûruma getirip selâm veririm. Aslında bu selâmım devamlıdır, lâkin ümmetin su ve toprak kasâvetinden selâmımı işitmezler. Kıyâmet günü o kasâvet ümmetinden kalkar ve selâmımı işitirler.

Yedinci lâtife : Büyükler ihtilâf ettiler ki (ve alâ ibâdillâhis sâlihîyn) demekten murad kimlerdir? Bir kısmı bundan murad melâikedir, dediler. Bâzıları cümle peygamberlerdir, dediler. Bâzı müfessirler, ümmet-i Muhammed'dir, dediler. Âhir zamanda dünyâyı ümmet-i Muhammed doldursa gerektir. Hak teâlâ bu ümmetin ayıplarını bildiği halde (sâlihûn) buyurdu. Hazret-i Resûlullah «sallâllahü aleyhi ve sellem» de bütün ümmetine sâlihdır deyip (ve alâ ibâdillâhis sâlihîyn) buyurdu. Ey azîz iyilik söylemek keremdendir. Kötülük söylemek gıybettir. Hak celle ve alâ ve habîbi «sallâllahü aleyhi ve sellem» kerem vasfiyle mevsûflardır ve gıybetten münezzehlerdir. Allahü teâlâ bir âyet-i kerîmede buyuruyor ki: (Ben sâlih kullarıma öyle şeyler hazırladım ki, onları gözler görmemiştir, kulaklar işitmemiştir ve hâtırlara gelmemiştir). Burada sâlih kullardan murâd, ümmet-i Muhammed'dir.

Sekizinci lâtife : Rivâyet olunur ki, Hazret-i Hâce-i âlem «sallâllahü aleyhi ve sellem» Hak teâlânın selâmını alırken ve alâ ibâdillâhis sâlihîyn diye ümmetini yâd edince, Hak teâlâ celle zikruhu (Eşhedü en lâ ilâhe illâllah) buyurdu.

Peygamber «sallâllahü aleyhi ve sellem» de (Eşhedü enne Muhammeden abdühü ve resûlüh) dedi. Ya'ni yâ ilâhî! Sen ulûhiyyetin ile teaz-zûz edersen, ben de senin kulun olmak ile tezelli ederim. Onunla öğünürüm. Hak teâlâ buyurdu ki, Ey Habîbim! Bana kul olmakla mı öğünürsün. Resûlullah «sallâllahü aleyhi ve sellem» nasıl öğünmem ki bu izzete sana kul olmakla eriştim.

Dokuzuncu lâtife : Nakl olunur ki, Hak teâlâ Kalem'i halk edince ona (Yaz!) diye emr eyledi. Kalem (Yâ Rabbî ne yazayım?) dedi.

Hak teâlâ :

— **Lâ ilâhe illâllah yaz**, buyurdu.

Kalem dörtbin yıl başı üzere dönüp yazdı.

— Ondan sonra ne yazayım? dedi.

— **Muhammedün Resûlüllah yaz**, buyurdu.

Kalem dörtbin yıl (**Muhammedün Resûlüllah**) yazdı ve yâ Rabbî Muhammed kimdir ki; ismini kendi ismine yakîn eyledin? Hak teâlâ buyurdu ki, Muhammed o kimsedir ki, eğer onu yaratmasaydım hiç bir şey'i halk etmezdim. O Arabdır ve âhir zaman nebîsidir. Kalem bunu işitince (**Esselâmü aleyke eyyühennebiyyü ve rahmetullahi ve berekâtüh**) dedi. Hak teâlâ, Peygamber aleyhisselâm kalbinden (**Esselâmü aleynâ ve alâ ibâdillâhis sâlihıyn**) buyurdu. Bu selâm ve cevab emânet kaldı. Mî'rac vâki olunca Kalem'in selâmını ve cevâbını habîbinin lisânından söyletti. Bu sebepten selâm vermek sünnet, selâm almak farz oldu. Hak teâlâ Kalem'in selâmını zâyi' eylemedi. Ümîd olunur ki, bizim de salât ü selâmımızı zâyi' etmeyip sebep-i mağfiret ve bâis-i ref'-i derecât eyliye. Alahü teâlâ büyük ihsân sâhibidir.

Onuncu lâtife : Nakl olunur ki, Hazret-i Peygamber «sallâllahü aleyhi ve sellem» Mî'racdan avdet ettiği zaman Hazret-i Bârî celle celâlüh buyurdu ki, Ey Habîbim! Her kişi bir sefere gitse ve seferden dönse, dostlarına hediye getirir. Sen bu mî'rac seferinden ümmetine ne götürürsün?

Resûlüllah «sallâllahü aleyhi ve sellem»: (**Yâ Rabbî! Her ne ki atâ edersin, onu götürürüm**) dedi. Hak teâlâ buyurdu ki o şeyler ki ben dedim ve sen yaptın ve melâike-i kirâm zikr ettiler. Bunları onlara hediye götür. Her namazda okusunlar. Seâdet-i ebediyyeye erişsinler.

Onbirinci lâtife : Rivâyet olunur ki, mü'min namazda (**Ettehiyyâtü**) dese, Hak teâlâ: Kulum bana senâ ettin, ben de kıyâmette sana senâ ederim buyurur. Mü'min (**Vessalavâtü**) deyince, Hak teâlâ: Ben de sana salâvat gönderirim buyurur. (**Vettayyibât**) deyince, Hak teâlâ buyurur ki: Kulum seni pâk ettim. Mü'min: (**Esselâmü aleyke**) dedikte, Hak teâlâ da, Ben de sana selâm ederim buyurur. (**Eyyühennebiyyü**) deyince, Ey kulum, Peygamberimi senin hakkında ümitsiz eylemem, yâni şefâat ettiririm. (**Ve rahmetullahi**) deyince, Hak teâlâ: Sana rahmet ederim buyurur. (**Ve berekâtüh**) dediği zaman, sana bereket veririm der. **Ve alâ ibâdillâhis sâlihıyn**) dedikte: Hak teâlâ: Defterine, göklerde ve her mevcûd ve sâlih kullarım adedince sevab yazılsın buyurur. (**Eşhedü en lâ ilâhe illâllah**) dediği zaman, Hak teâlâ, buyurur ki, seni kendi civârımda sâkin etmeğe söz veriyorum. (**Ve eşhedü enne Muhammeden abdühü ve resûlüh**) deyince de Resûlümün sana şefâatçi olacağına kefil oldum, buyurur.

Onikinci lâtife: Hazret-i Server-i kâinat, o gece iki şey buldu: Selâ-

met ve medih. Bunları hiç bir zaman unutmadı. Âmenerrresûlû'de ise, Cenâb-ı Hak kendisinin îmanına şehâdet edince o da mü'minlerin îmanlarını zikrederek onlara şâhid oldu.

Onüçüncü lâtife : Hitâb geldi ki: «Habîbim, bu gece benim misafirimsin. Dile benden. Döndüğünde kullarıma söyle ki, benim rahmetimden ümid kesmesinler».

Ondördüncü lâtife : Şeyh Ahmed-i Gazâlî rahîmehullah **Uyûnü'l-Mecâlis** adlı kitâbında buyurdu ki: «Resûlullah yâ Rab, seni övmekle bitiremem, sen zâtını nasıl övdü isen öylesin» dedi. Tevâzu gösterdi. Halbuki kendisine her şey tam mânasiyle gösterilmişti. Sonra da «Ettehiyyâtü» dedi.

HİKMETLİ SÖZLER

Bu fasılda kırk söz vardır :

Birinci Söz : Beş vakit nemazın sevâb ve fazîleti ve semeresi beyâ-nındadır. Bunu ileride mufasssal olarak zikr edeceğiz.

İkinci Söz : Bu da Bakara sûresinin son âyeti hakkındadır ki daha önce zikr olundu.

Üçüncü Söz : Hadîs-i şerîfde Resûlullah «sallâllahü aleyhi ve sellem» buyurdu ki: **(Rabbimî ahsen sûrette gördüm. Ahsen sûrette bana sûâl etti ki, yâ Muhammed! Hiç bilir misin ki melâike ne derler?)** Bilirim yâ Rabbim. Keffâretten söz söylerler. Yâni ibâdetler günahların keffâreti-ne sebebdır derler. (Nedir onlar) buyurdu.

~ Dedim ki: **(Günahları örten üç şeydir: Birincisi, abdest suyunu soğuklarda yerli yerine ulaştırmak. İkincisi, nemaz için yürüyerek mescide gitmek. Üçüncüsü, bir nemazdan sonra öbür nemazın vaktini beklemektir. Her kim bu üç şey'e devam ederse, hayâtından ahsen-i vecih üzere yaşar. Bu âlemden iyi ad ile çıkar ve günahlarından halâs olur. Ya'nî anasından doğmuş gibi olur.)** Hak teâlâ (Doğru söyledin yâ Muhammed!) buyurdu. Bir rivâyette bu sûâlî İsrâfil aleyhisselâm sormuş idi. Sonra Mikâil aleyhisselâm ileri gelip sûâl etti ki :

— Yâ Muhammed! «sallâllahü aleyhi ve sellem» derece yükselmesi-ne sebep nedir?

Resûlullah «sallâllahü aleyhi ve sellem» buyurdu ki :

— **Mü'minlere yemek ikrâm etmek, onları görünce selâm vermek ve herkes uyurken nemaz kılmaktır.**

Hak teâlâ: (Doğru söyledin, yâ Muhammed!) buyurdu.

Sonra Cebrâil aleyhisselâm ileri geldi. Sûâl etti ki :

— Yâ Muhammed! Kul azabdan ne ile necât bulur?

Server-i kâinat «sallâllahü aleyhi ve sellem» :

— Kişi gizlide ve âşikârda Allahü teâlâdan korkmakta ve zenginlikte ve fakirlikte istikamette olup doğru yürümekle, buyurdu.

Hak teâlâ: (Doğru söyledin, Yâ Muhammed!) buyurdu.

Sonra Azrâil aleyhisselâm ileri geldi.

— Yâ Muhammed! «sallâllahü aleyhi ve sellem» insanı helâke sürüklüyen şey nedir? dedi.

Resûlullah buyurdu ki :

— Biri cimriliktir. İkincisi nefesine uymaktır. Üçüncüsü kendini iyi bilmektir.

Hak teâlâ: (Doğru söyledin, Yâ Muhammed!) buyurdu.

Nakl olunur ki, bu dört mes'eledede bu dört ulu melek dört bin yıl bahs edip cevâbını alamamışlardır. O gece yâni Mi'râc gecesi Hâce-i kâinât «aleyhi efdâlüssalâvat ve ekmelüttahîyyât» onlara cevâb verdi. Hakikat-ı hâle muttali' oldular.

Dördüncü Söz : Hak teâlâ hitâb etti ki, Yâ Muhammed! Namazdan sonra bu düâyı oku: **(Ey Rabbim! Senden beğendiğin şeyleri yapmayı, beğenmediğini terk etmeği, fakir mü'minleri sevmeyi isterim. Günâhlarımı afv eyle. Bana rahmet eyle ve bir kavme fitne murâd ettikte fitneye, karışmadan rûhumu kabz eyle.)**

Beşinci Söz : İbni Abbâs «radiyallahü anhümâ» der ki: Hak teâlâ, Resûlullah'a buyurdu ki: **(Habîbim! Bize halvette ibâdet ettin. Ümmetine de halvette şefâat eyle.)**

Altıncı Söz : Âişe «radiyallahü anhâ» der ki: Hak teâlâ, Peygambere «sallâllahü aleyhi ve sellem» buyurdu ki: **(Eğer senin ümmetine itâb'ı yani azarlamayı sevmiyeydim, aslâ kıyâmette onlara hesâb sormazdım.)**

Yedinci Söz : Hak teâlâdan hitâb geldi ki: **(Yâ Muhammed! Maksûd heman benim ve sensin. Her ne ki halk ettim, senin için halk olundu.)**

Sekizinci Söz : Saîd bin Cübeyr «radiyallahü anh» der ki: Hak teâlâ, Habîbine vahyetti ki: **(Ey Habîbim! Seni yetim bulup bir meşakkate giriftâr etmedik. Pederinden ziyâde merhamet ve hizmet ettik. Seni fakir bulup zengin ettik. Göğsünü yarıp yaramaz şeyleri senden çıkarıp attık. Senin ismini yükselttik. Bu ihsânları hep senin için yaptık.)**

Dokuzuncu Söz : Hak teâlâ, Resûl-i Ekrem'ine vahy etti ki, **(Ey Habîbim! Sen Cennete girmeyince sâir enbiyâyâ ve ümmetlerine yasaktır. Senin ümmetin girmeyince, gayri ümmet girmez.)**

Onuncu Söz : Hak teâlâ Habîbine vahy etti ki, **(Yâ Muhammed, ümmetinin malını çok etmedim ki, hesâbları güç olmasın. Füceten ölümle helâk etmedim ki, dünyâdan tevbesiz çıkmasınlar. Ve cümle ümmetlerden sonra getirdim ki kabirlerinde çok yatmasınlar.)**

Onbirinci Söz : Hak teâlâ buyurdu ki, **(Ehl-i zikr benim ziyâfetimdedir ve konuklarımdır ve ehl-i şükr ni'metimin ziyâdesindedir. Günâhkâr-**

ları ümitsiz eylemem. Rahmetimden onları mahrûm eylemem.

Eğer pişman olup bana dönerlerse ben onların habîbiyim ve eğer tevbe etmezlerse ben onların tabîbiyim. Belâlarla onlara devâ ederim, tâ ki günâhlarından pâk olalar.)

Onikinci Söz : Hak teâlâ vahy etti ki, (Kimi istersen dost edin, sonunda ayrılacaksın. Ne işlersen işle, karşılığını bulursun. İyilik edersen iyilik bulursun. Kemlik edersen kemlik bulursun. Cümle halktan ümidini kes. Kimsenin elinde bir şey yoktur. Benimle ol. Benimle sohbet eyle ki, herşey sonunda bana rücû' eder. Kalbini dünyâya vermê. Seni dünyâ için halk etmedim.)

Onüçüncü Söz : Fâtıma «radiyallahü anhâ» nakleder : Peygamber aleyhisselâma sūâl ettim ki: (Hak teâlâ size mi'râc gecesi ne dedi) Cevâbında: (Ümmetimin günâhlarına nazar ettim. Afv etmekten gayri vecih görmedim) buyurdu.

Ondördüncü Söz : Hak teâlâ, Hazret-i Resûl-i Ekrem'e buyurdu ki, (Yâ Muhammed! Bana ne hediye getirdin?) Dedim ki, (Bir kabza taksir-i tâat ve bir kabza cefâ ve ma'siyyet) Buyurdu ki, (Ümmetinin tâatlerinde olan taksirlerini rahmetim ile afv eyledim. Günâhlarını da şefâatin ile bağışladım.)

Onbeşinci Söz : İbni Abbâs «radiyallahü anhümâ» anlatır. Hak teâlâ habîbine (İste vereyim) buyurdu. Resûlû dedi ki, (İlâhî! Sen benim murâdımı ve dileğimi bilirsin) Hak teâlâ buyurdu ki: (Ümmetinin günâhları seni mahzûn eder.)

Resûlüllah :

— Evet Yâ Rabbl, dedi.

Hak teâlâ buyurdu ki: (Benim farzlarımda olan kusûrlarına sen şefâat eyle. Senin sünnetlerinde olan kusûrlarına ben şefâat edeyim.)

Onaltıncı Söz : Hak teâlâ buyurdu ki, (Yâ Muhammed! «sallâllahü aleyhi ve sellem» Ümmetinin hâli iki kısımdır. Yâ Mutî'lerdir. Yâhud âsîlerdir. Tâatları benim rızâm iledir. Günâhları benim kazâm iledir. Tâatlarını kabûl ettim. Ben kerîmim. Günâhlarını afv ettim. Ben rahîmim.)

Onyedinci Söz : Fâtıma «radiyallahü anhâ» rivâyet eder: Hak teâlâ Habîbine buyurdu ki: (Ümmetinin üç bölükten birini bu gece sana bağışladım. İki bölüğünü de kıyâmet günü bağışlarım.)

Onsekizinci Söz : Hitâb-ı ilâhî vârid oldu ki : (Yâ Muhammed! «sallâllahü aleyhi ve sellem» Ne istersin?) Resûlüllah (Ümmetimi isterim) buyurdu. Hak teâlâ buyurdu ki (Yetmiş bin kimse sana bağışladım. Başka ne istersin?) Resûlüllah (Ümmetimi) diye cevâb verdi. Fermân-ı ilâhî vârid oldu. (Yetmiş bin kimse daha bağışladım. Başka ne istersin?) buyurdu. Resûlüllah yine (Ümmetimi isterim) dedi. Rivâyet olunur ki, Hak teâlâ bu sūâlî yediyüz defa tekrarladi. Resûlüllah (Ümmetimi) diye cevâb

verdi. Fermân-ı ilâhî vârid oldu ki, (Hep ümmetini istersin.) Resûlüllah : (Yâ Rabbim, dileyen benim. Veren sensin. Cümle ümmetimi bana bağışla.) Hak teâlâ buyurdu ki (Eğer ümmetimin hepsini bu gece sana bağışlarsam, benim rahmetim ve senin izzetin zâhir olmaz. Bir kısmını bu gece sana bağışladım. İki kısmını te'hir ettim. Kıyâmet günü sen dileyesin, ben bağışlayayım. Tâ ki benim rahmetim ve senin izzetin belli olsun.)

Ondokuzuncu Söz : Hak teâlâ Habîbine vahy etti ki, (Yâ Muhammed, «sallâllahü aleyhi ve sellem» kıyâmet günü ümmetin hakkında her fırka bir söz söyler. Mutî' olanlar için Âdem aleyhisselâm benim zürriyetimdir der. İbrâhim aleyhisselâm ise, benim milletimdir der. Bu üslûb üzere herbiri bir söz söyler. Âsî olanlar için de Cehennem zebânileri ve İblis: Onlar bizimdir derler. O gün senin şefâatin cümleden üstün olup cemi' ümmetini sana bağışlarım.)

Yirminci Söz : Hazret-i Resûlüllah «sallâllahü aleyhi ve sellem» buyurdu ki: (O gece Cenâb-ı Bârî'den «celle ve alâ» istedim ki, cümle ümmetimin hesabını bana ısmarlıya. Hak teâlâ buyurdu ki, Yâ Muhammed, bundan murâdın odur ki, hiç kimse ümmetinin kabahatlerine muttali olma. Benim murâdım odur ki, sen şefkatli peygambersin, yabancılara olduğu gibi senden dahi kabahatleri ve çirkin işleri örtülü olsun.

Yâ Muhammed! Sen onların yol göstericisisin. Ben mâ'bûd-i hüddâlarıyım. Sen onları bugün gördün. Ben evvelden ebede onlara nazar ettim ve nazar ederim.)

Yirmibirinci Söz : Ebû Bekr-i Sıddîk «radiyallahü anh» anlatır: Resûlüllah «sallâllahü aleyhi ve sellem» buyurdu ki, **Hak teâlâ buyurdu: Yâ Muhammed!** Eğer senin ümmetin ile söyleşmeği sevmeseydim, kıyâmet günü onları hesâba çekmezdim. Büyük olsun, küçük olsun, hiç bir günâhlarını sormazdım.

Yirmiikinci Söz : Hazret-i Ömer «radiyallahü anh» nakleder: Resûlüllah «sallâllahü aleyhi ve sellem» benim ümmetimden şikâyet etti. Buyurdu ki: **Yâ Muhammed!** Benim mü'min kullarımdan sana şikâyet edeyim. Âşikâre bana itâat ederler, tenhâda isyân ederler. Lâkin ben onların gizlilerini bilirim. Afv edip ayıplarını setr ederim.

Yirmiüçüncü Söz : Hazret-i İmâm-ı Alî «radiyallahü anh» buyurdu ki Resûlüllah'dan sūâl ettim ki o gizli vahyden bana bir söz beyân eyle. Kabûl edip buyurdu ki: **Hak teâlâ bana şöyle buyurdu,** (Geçmiş ümmetlerden biri günâh işleseydi, başkalarına azâb gönderirdim. Nûh kavmi ve Sâlih kavmi gibi «aleyhimesselem». Senin ümmetin günâh eyleseler onların kabâhatlerine perde çekerim, setr ederim. Bir geçmiş ümmet günâh etse, onları yere yutturdum. Kârun ve kavmi gibi, senin ümmetin

günâh eylese, günâhlarını yere yuttururum. Sâir bir ümmeti günâhları sebebiyle sûretlerini insan sûretinden gayri bir hayvan sûretine tebdil ederdim. Dâvûd ve Mûsâ aleyhisselâmın kavmi gibi. Senin ümmetin günâh eylese, günâhlarını hasenâta tebdil ederim. Başka bir ümmet günâh eylese, üzerlerine taş yağdırırdım. Lût kavmi gibi. Senin ümmetin günâh edince üzerlerine rahmet yağdırırım.)

Yirmidördüncü Söz : Fâtıma «radıyallahü anhâ» nakleder : Hazret-i Sultân-ı enbiyâdan «sallâllahü aleyhi ve sellem» sûâl ettim ki, Hak teâlâ o gece gizli olarak neler buyurdu. Hazret-i Resûl-i Ekrem «sallâllahü aleyhi ve sellem» buyurdu ki, **Hak teâlâ ümmetimden şikâyet etti. Buyurdu ki (Ben kullarımın rızıklarına kefilim. Onlar benim kefâletime i'timâd etmezler ve rızık tedârikine dikkat ederler ve onun için üzülrler. İkincisi: Ben Cenneti senin için ve dostların için halk ettim. Senin ümmetin Cennete râğbet etmezler. Amellerini hâlis eylemezler. Üçüncüsü: Cehennemi senin düşmanların için halk ettim. Ümmetin Cehenneme girmeğe çalışırlar. Nehy ettiğim işleri yapmağa cür'et ederler. Dördüncüsü, benimle düşmanlık ederler. Kullarım ile sulh ederler. Yâni halvette günâh işlerler. Benden utanmazlar. Halk arasında hicâb edip günâhdan el çekerler. Onlardan çekinirler.**

Beşincisi: Ben onlardan şimdi yarınki ameli istemem. Onlar benden bir günlük, bir haftalık ve bir yıllık ve daha ziyâde rızık talep ederler. Altıncısı: Ben onların rızığını başkasına vermem. Onlar benim tâatimi başkası için ederler. Yâni riyâ ile amel edip gayriyi şerik eylerler. Yedincisi: İnsanı aziz ve zelil eden benim. Onlar başkasından izzet ümid ederler. Sekizincisi: Ni'meti onlara ben veririm. Onlar benden başkasına şükr ederler. Dokuzuncusu: Melâike onlardan her gün bana yaramaz ameller arz ederler. Eğer onlara azıcık bir musibet yâhud belâ göndersem, halk önünde benden şikâyet ederler.)

Yirmibeşinci Söz : Resûl-i Ekrem «sallâllahü aleyhi ve sellem» buyurdu ki, **bana Rabbül'izzet vahy etti ki, senin ile ümmetin arasında dokuz şart vardır ki, senin hâtırın onunla mesrûr olur.**

Birincisi: Odur ki, ümmetinden her ne tâat yapılsa red eylemem. Tâkatları kadar teklif ederim. Kendi zâtıma lâıyk olan keremim ile karşılık veririm.

İkincisi: Ümmetinden biri günâh edip, sıdk ile tevbe eylese, onu afv ederim. Öyle pâk olur ki, sanki hiç günâh etmemiş gibi olur.

Üçüncüsü: Onun yedi a'zâsına nazar ederim. Eğer altı a'zâsı günâh eylese, biri etmese, tâatta olsa, bir uzvundan ötürü altı a'zâsını afv edip Cehennemin yedi kapısını onun için kaparım ve Cennete lâıyk ederim.

Dördüncüsü : Kulumun kalbinde günâhdan ötürü üzüntü görsem ve günâhdan pişman olsa, onu afv ederim.

Beşincisi : Kulum günâhında ısrar etmezse, ona dertler ve mûsibetler gönderirim. Günâhlarına kefâret ederim.

Altıncısı : Yılda iki kere Cehennem kapılarını açarım. Biri temmuz ayında ve biri kış vaktinde. Tâ ki, dünyâda Cehennemden nâsiblerini alsınlar. Cehennemden mahfuz olsunlar.

Yedincisi : Senin ümmetine fadlımla mu'âmele ederim. Adlimle değil. Eğer günâh etseler, günâhlarını onlara zulmeden zâlimlere yazarım.

Sekizincisi : Onlara azîz günler ve şerif geceler veririm. Tâ ki sevâbları kat kat çok olsun. Kıyâmette sâir ümmetler üzerine üstün olsunlar.

Dokuzuncusu : Kıyâmet günü onları keremimle muhâsebe ederim. Fadlım ile günâhlarını yarlıgarım ve rahmetim ile Cennete idhâl ederim.

Yirmialtıncı Söz : Buyurdular ki, Yâ Muhammed! «sallâllahü aleyhi ve sellem» ümmetine benden altı haber eriştir.

Birincisi, eğer bir kimseyi ihsânından ötürü dost edinirseniz ben cümleden ziyâde lâyığım. Zîrâ onların ihsânı benim ihsânımdır.

İkincisi, eğer bir kimseden yerde ve gökte korkarsınız ki, gadâbına giriftâr olmyasınız. Evlâ odur ki benden korkasınız. Zira benim kudretim sizin üzerinize cümleden gâlibdir.

Üçüncüsü, bir kimseden ümîdin var ise, ümidini bana bağlayan daha evlâdır. Zîra ben sizi dost edinmişim.

Dördüncüsü, eğer bir kimseden utanırsanız, benden hicâb etmeniz daha evlâdır. Zîra sizden dâima cefâ sâdir olur, benden vefa.

Beşincisi, eğer bir kimsenin yolunda malınızı ve nefsinizi sarf etmek gerekirse, ben cümleden evlâyım. Zîra sizin mâ'budunuzum. Size malı ve nefsi veren benim.

Altıncısı, eğer bir kimsenin va'dine i'timâd edip tasdik ederseniz benim va'dime itimâd ve tasdik etmek daha evlâdır. Zîra ben yalandan ve sözde durmamaktan münezzehim.

Yirmiyedinci Söz : Hak teâlâ buyurdu ki, bana halk-ı da'vet eyle, onlar için cennetler hazırladım.

Yirmisekizinci Söz : Hak teâlâ buyurdu ki, hiç bilir misin ki, seni niçin son peygamber ettim? Bilmem yâ Rabbim dedim. Hak teâlâ buyurdu ki, ümmetine benden selâm eyle ve de ki, Hak teâlâ size buyurur ki, sizi âhir ümmet ettim. Şunun için ki gayri bir ümmet sizin kabâhatinize vâkıf olmasın. Bil'akis cümle ümmetlerin ef'âline siz vâkıf olasınız.

Yirmidokuzuncu Söz : Resûlullah «sallâllahü aleyhi ve sellem» buyurdu ki, **Hak teâlâdan dilek ettim ki, ümmetimin kırk yaşında olanlarını afv eyliye. Hak teâlâ buyurdu ki, afv eyledim. Elli ve altmış yaşında olanlarını dilek ettim. Avf eyledim buyurdu. Yetmiş yaşında olanlarını dilek ettim. Buyurdu ki, Yâ Muhammed! «sallâllahü aleyhi ve sellem» ben yetmiş yaşında olan kuluma kıyâmet gününde azâb etmeğe utanırım. Bir kuluma yetmiş yıl ömür vereyim. O kulum ömründe bana şerik koşmaya ve ibâdet eyliye, o kuluma hesap sormam. Seksen, doksan ve yüz sene ve daha ziyâde ömür süren mü'minleri getirip, kıyâmet günü onlara derim ki, kimi isterseniz alıp Cennete götürün.**

Otuzuncu Söz : Hitâb geldi ki (Yâ Muhammed! Mübârek gözünü aç ve ayağının altına nazar eyle.) Baktım bir avuç toprak gördüm. Hak teâlâ buyurdu ki, cümle var olan şeyler senin ayağının toprağıdır. O toprağı mı? dostun huzûruna getirdin.

Bir dost, dostunun hânesine geldikte, ayağı ve eteği tozlu olsa bir şey lâzım gelmez. Âlem-i gaybde ve âlem-i şehâdetde olan cümle mevcûdât, senin ayağının toprağıdır. Bir dost eteğine bulaşan tozu bağışlamaktan, bana senin ümmetini bağışlamak daha kolaydır.

Otuzbirinci Söz : Hak teâlâ buyurdu ki, (Ayağını aşağı uzat). Uzat-tım. Bir şey ayağıma dokundu, yine uzağa gitti. Sûâl ettim ki ayağıma dokunan ne idi? Buyurdu ki, Arş-ı mecîd idi. Niçin uzaklaştı? dedim. Buyurdu ki, O uzak olmadı. Ben uzaklaştırdım. Senin kıymetini izhar için. Eğer Arş, bu azâmetle on kat daha ziyade olsa, senin ayağının toprağı ondan daha aziz ve sevgilidir.

Otuzikinci Söz : Resûlullah «sallâllahü aleyhi ve sellem» Fâtıma «radiyallahü teâlâ anhâ»nın yanında Mi'râc'ın esrârından haber verdi. Fâtıma «radiyallahü anhâ» dedi ki, sırlardan bir sır söyler misiniz? Buyurdular ki, **Hak teâlâ buyurdu ki (Bir bahâne isterim ki, günâhkârların günâhlarını afv edeyim).**

Otuzüçüncü Söz : Hazret-i Vâcibül vücûddan «celle şânühü» dile-dim ki, ben beşerim. Korkarım ki ümmetim hakkında bir yaramaz dââ edeyim. Sen onu iyiliğe tebdil eyle. Hitâb geldi ki (kabul ettim). Sonra dedim ki, yâ Rabbî, benden sonra ümmetime gelen belâ ve fitneleri sebab-i keffâret eyle. Hak teâlâ (öyle olsun) buyurdu. Sonra dedim ki, yâ Rabbî, ümmetimden günâhını itiraf edene şefâat edeyim. Hak teâlâ buyurdu ki (O benim işimdir. Onları ben keremimle afv ederim. Tâ ki bâzı kerem benderi zâhir ola, bâzı minnet senden.)

Otuzdördüncü Söz : Âişe «radiyallahü anhâ» nakleder. Hazret-i Re-sûl-i Ekrem «sallâllahü aleyhi ve sellem»den istedim ki, o esrârdan bir nûkte bana izhâr ede. Buyurdu ki, **(Eğer senin ümmetinden biri Cehen-neme girmeğe müstehak olsa ve günâhlarının çokluğundan azâba lâyık**

olsa ve Cehenneme girmeğe emr olunsa, Cehennemde o kul, bana sâir ümmetin Cennette olanlarından sevgilidir.)

Otuzbeşinci Söz : Hazret-i Âişe «radiyallahü anhâ» sual etti ki, O anda neler vâki oldu. Buyurdu ki, **Hak teâlâdan dört şey talep ettim. Dedim ki, Yâ Rabbi! Şuayb «aleyhisselâm»ın ümmetine gökten ateş yağdırdın. Lût «aleyhisselâm»ın kavmine taş yağdırdın. Dâvûd «aleyhisselâm»ın kavminin sûretlerini hayvan sûretine tebdil eyledin ve Kârûn'u kavmiyle yere yutturdun.**

Benim ümmetimi bu azâblardan muhafaza eyle. Huzûruna mahfûz gelesin, **Hak teâlâ buyurdu ki, (Öyle olsun. Onları afv eyledim.)**

Otuzaltıncı Söz : Hâce-i kâinat «sallâllahü aleyhi ve sellem» buyurdu ki, yâ Rabbi! Ümmetimi günâh işlemekten muhafaza eyle. **Hak teâlâ buyurdu ki (Ben onlara nice şeyler emr ettim, sevdiğimden ötürü ve nice şeylerden nehy ettim. Onlara şefkatimden ötürü, bunun gibi günâhlar ile mübtelâ ettim. Tâ ki rahmet hazinelerimin kapıları onların üzerine açılâ. Yâ Muhammed! «sallâllahü aleyhi ve sellem» Sen eminimsin, Cebrâil güzîdemdir ve senin ümmetin benim konuklarımdır. Elbette kerîm konuğuna ikrâm eder.)**

Otuzyedinci Söz : **Hak teâlâ buyurdu ki, (Yâ Muhammed! Seni böyle nice ikrâmlar ile mükerrem ettim. Hiç bir peygambere bunları vermedim. Biri odur ki senin ismini yükselttik. Dünyanın dörtbir bucağında beş vakit namazda (Eşhedü en lâ ilâhe illâllah ve eşhedü enne Muhammeden Resûlüfah) derler. Kelime-i tevhîdde de ismini benim ismime yakıştırdım. Her kim bana îmân getirirse, sana îmân getirmese, onun îmânını kabûl etmem.)**

Otuzsekizinci Söz : Nûh aleyhisselâm düâ etti kavminin cümlesini helâk ettim. Sen de bu gece her ne düâ edersen kabûl ederim. Onlara fevz-ü necât ref'-ü derecât müyesser ederim. Onlara teşehhüd ve ezân, (Hâ mîm) ve (Bakara) sûrelerini ve elli vakit namaz verdim.

Otuzdokuzuncu Söz : Hazret-i Resûl-i Ekrem «sallâllahü aleyhi ve sellem» ref'-i hicâbdan sonra müşâhede-i Rabbil izzet eyledi. Ve envâr-ı hakikat yüz gösterdi. Nefsi rûhdan mücerred olup, kuvvet-i îmân ve irfân ile bâkî kaldı. Hitâb erişti ki, Ey Muhammed, Müşebbehe tâifesinde olanlar bana nice sûret isnâd ettiler. Hristiyanlar teslîs itikâd ettiler. Mücessimeden bir cemâat bana cisim nisbet etti. Yâ Muhammed, iyi bak. Tâ ki onların sözlerinin yanlış olduğunu ve mezheblerinin fâsid olduğunu yakînen bilesin.

Kırkıncı Söz : Hazret-i Resûl-i Ekrem «sallâllahü aleyhi ve sellem» buyurmuştur ki, **Hak teâlâyâ bir nice sualler ettim. Cevâplarını işittim. Sual ettiğime pişmân oldum. O sualer şunlardır.**

Birincisi : (Yâ rabbî! Cebrâil aleyhisselâma altıyüzbin kanat verdin. Buna karşılık bana ne verdin?)

Hak teâlâ buyurdu ki: (Senin bir kılın bana Cebrâil aleyhisselâmın altıyüzbin kanadından sevgilidir. Senin bir kılının sebebiyle binlerce âsî günâhkârı kıyâmet günü âzâd ederim. Yâ Muhammed! Cebrâil aleyhisselâm kanadını açsa mağribden meşrika kadar tutar. Sen şefâat tâleb etsen, mağrib ile meşrik arası âsî dolu olsa, cümlesini sana bağışlarım.)

İkincisi : Dedim ki, pederim Âdem aleyhisselâma karşı melekleri secde ettirdin. Buna mukâbil bana ne verdin?

Hak teâlâ buyurdu ki, Meleklerin Âdem aleyhisselâma secde ettikleri şunun için idi, senin nûrun onun alınında idi.

Dedim ki, **Yâ Rabbî! Onu cennete koydun.** Hak teâlâ buyurdu ki, Cennete koydum yine çıkardım. Seni ve ümmetini Cennete idhâl ederim. Ebedî çıkarmam.

İbni Abbâs «radiyallahü anhümâ» rivâyet eder ki, Resûl aleyhisselâm dedi ki, **(Yâ Rabbî! Onu yed-i kudretinle halk ettin. Melekleri secde etmelerini emr ettin.)** Hitâb geldi ki (Yâ Muhammed! Sana ondan üstün şey verdim. İsmi ismime yakîn eyledim ve Arş-ı alâ üstüne yazdım. O zaman Âdem aleyhisselâm halk olunmamış idi. İki bin yıl önce seni melekleri bildirdim. Henüz Âdem aleyhisselâmın nâmı ve nişânı yok idi. Senin ismini gökler kapısında hicâblar üzerinde, Cennetler kapısında, köşkler ve ağaçlarda, Cennetin her yerinde yazdım. Cennette hiç bir şey yok idi ki üzerinde **(Lâ ilâhe illâllah Muhammedün Resûlüllah)** yazılmış olmasın. Bu mertebe, Âdem aleyhisselâma verilen mertebeden âlâdır.

Üçüncüsü : Dedim ki, ilâhî! İdris peygamber aleyhisselâmı yüksek makâma, Cennete yükselttin. Hitâb geldi ki, (Seni Arş-ı âlâya ve Kabe kavseyne ve dââ makâmına erıştirdim. Sana selâm verdim. Ummetinin hâcetlerini giderdim. Şedîd azabları ümmetinin hayatında ve memâtinde onlardan uzak eyledim. Bu devlet, sana İdris peygambere verilen izetten ziyâde evlâdır. Hem de onun gövdesini yükselttim. Senin hem vücûdunu hem de ism-i şerîfini yükselttim. O ölüm şerbetini içmedikçe Cennete dâhil olmadı. Seni göz açıp yumuncaya kadar zamanda mevt acısını tatmadan Cennete idhâl ettim.

Dördüncüsü : Dedim ki, (Yâ Rabbî! Nûh aleyhisselâma gemi verdin. Bana ve ümmetime ne verdin?) Hak teâlâ buyurdu ki, (Sana Burak verdim ki, bir gecede yerder Arş'a erıştirdim. Cennet ve Cehennemî gördün. Ummetine de mescidler verdim ki, kıyâmet günü gemilere biner gibi ümmetin o mescidlere binip, Sırat'ı göz açıp yumuncaya kadar zamanda geçip Cehennemden halâs olurlar.)

Beşincisi : Halîl aleyhisselâma Nemrûd'un ateşini gülistân eyledin ve kendine dost edindin. Bana ne kerem buyurdun?

Hak teâlâ buyurdu ki, (Cehennem ateşini sana ve ümmetine gülistân ederim. Seni kendime habîb edindim. İbrâhim aleyhisselâm hizmet ettikten sonra nübüvvete ve halîl olmağa kavuştu. Senin ümmetin ise günâhlar ettikten sonra dostluk mertebesine ve muhabbet makâmına erişirler.)

Altıncısı : Dedim ki, (Yâ Rabbi! İsmâil aleyhisselâma zemzem verdin.) Buyurdu ki, (Sana Kevser verdim.) Sonra dedim ki, (İlâhî! Ona kurbanlık koç verdin.) Hak teâlâ buyurdu ki, (Yehûdileri ve hristiyânları senin ümmetine fedâ gönderdim. Cehenneme idhâl ederim. Ümmetini hâlâs ederim.)

Yedincisi : Dedim ki; (İlâhî! Sâlih Peygambere deve verdin.) Buyurdu ki, (Sana Medîne verdim ve ganîmet malını halâl ettim. Ümmetinin kalblerine senin muhabbetini ilkâ ettim. Seni Kur'ân-ı azîm ile mükerrem eyledim. Bunlar Sâlih Peygamber'in devesinden kıymetlidir.)

Sekizincisi : Dedim ki: (İlâhî! Lût aleyhisselâmı karanlık gecede ümmetinin şerrinden halâs ettin.) Hak teâlâ buyurdu ki, (Seni de kavminin kâfirlerinin şerrinden gece ve gündüzde muhafaza eyledim.)

Dokuzuncusu : Dedim ki: (İlâhî! Hûd aleyhisselâma bir rûzgâr verdin ki, kâfirleri helâk edip, mü'minlere sebab-i rahat oldu). Hak teâlâ buyurdu ki, Sana ondan a'lâsını verdim. Kıyâmet günü insanlar Sırat Köprüsü üzerinde iken Cehennemden bir rûzgâr gelip kâfirleri Cehenneme düşürüp senin ümmetini ise toplayıp Cennet kapısının önüne getirir.

Onuncusu : Dedim ki: (İlâhî! Mûsâ aleyhisselâmı Kelim ettin.) Buyurdu ki, Onunla Tûr dağında mükâmele ettim. Sana Arş'in üstünde, nûrdan döşek üzerinde hitâb eyledim.

İlâhî! Mûsâ aleyhisselâma Tevrât verdin. Hak teâlâ buyurdu ki, (Sana Âyet-el kürsî verdim.)

İlâhî! Mûsâ aleyhisselâmı kavmiyle deryâdan geçirdin. Ayakları bile ıslanmadı. Hak teâlâ buyurdu ki: (Yarın ümmetini Cehennemden öyle geçiririm ki, tüylerine bile zarar getirmem.)

İlâhî! Mûsâ aleyhisselâma asâ verdin. Binlerce sihirbazların sihirlerini iptâl etti. Hak teâlâ buyurdu ki, (Sana şefâat verdim. Kıyâmet günü yüz binlerce ümmetinin günâhlarını mahveder.)

İlâhî! Mûsâ aleyhisselâma bir taş verdin ki, lâzım oldukça o taşın çeşmeler akardı. Hak teâlâ buyurdu ki: (Kıyâmet günü âsî ümmetin kabir susuzluğundan ve kıyâmetin harâretinden dudakları kurumuş iken, onlara yıldızlar sayısınca kadehlerle su ve sûd ve cennet şerâbı ve balı içirirsin. Onları harâretlerinden halâs edip suya kandırırsın. Bu ni'metler Mûsâ aleyhisselâma verdiğimden daha evlâdır.)

Önbirincisi : **Dedim ki: İlâhî! Dâvûd aleyhisselâma Zebûr verdin.** Buyurdu ki, (Sana sûre-i En'âm verdim.)

İlâhî! Dâvûd aleyhisselâmın elinde demiri yumuşak ettin. Hak teâlâ buyurdu ki, Sana da halkın demirden katı kalblerini yumuşatıp, îmâna ve hidâyete getirmeğe kuvvet ve kudret verdim.)

Onikincisi : **İlâhî! Süleyman aleyhisselâma mülk verdin.** Hak teâlâ buyurdu ki, (Sana Cennet mülkünü verdim.)

İlâhî! Rüzgârı ona hizmetçi ettin. Bir gün ve bir gecede bir yıllık yol kat' ederdi. Hak teâlâ buyurdu ki, (Seni bir göz kırpacak zamanda burak ile ve melâike kanadı üzerinde yüzbinlerce yıllık yolu kat' ettirdim. Bu mu efdâldir. Yoksa Süleyman aleyhisselâma verdiğim mi?)

Onüçüncüsü : **İlâhî! Yûnus aleyhisselâmı üç zulmetten halâs ettin.** Hak teâlâ buyurdu ki, (Ümmetini de kabir karanlığından ve Sırat zulmetinden halâs eylerim.)

Ondördüncüsü : **İlâhî! İsâ aleyhisselâma gökten sofra indirdin.** Buyurdu ki, (Ümmetine de kıyâmette veririm.)

İlâhî! Ona İncil verdin.

Hak teâlâ buyurdu ki, (Sana Sûre-i ihlâsı verdim.)

İlâhî! İsâ aleyhisselâmı göklere ilettin.

Buyurdu ki, (Seni her şeyden yukarı çıkardım ve hergün gece ve gündüzde beş kere (Eşhedü en lâ ilâhe illâllah. Eşhedü enne Muhammeden resûlüllah) diye nidâ ederler.

Onbeşincisi : **İlâhî! Benî İsrâîl'e kudret helvâsı ile bildiricına benzer kuş eti indirdin.** Hak teâlâ buyurdu ki, (Sana ve ümmetine dünyâ ve âhiret ni'metini müyesser ettim. Onlara uzun ömür verdim ve Benî İsrâîl'in çoğunu nesh ettim. Yâni onları insan sûretinden ayı, maymûn ve hinzîr sûretlerine tebdil ettim. Senin ümmetinin hiçbirini öyle yapmadım. Onların amelleri gibi amel etseler dahî bu belâyı onlara revâ görmedim. Yâ Muhammed! Sana bir sûre verdim ki, ona benzer bir sûre Tevrât'ta ve İncil'de yoktur. O sûre Fâtiha sûresidir. Her kim o sûreyi okusa, vü-cûdu Cehenneme harâm olur. O kimsenin ana ve babasının azâbını hafifletirim. Yâ Muhammed! «sallâllahü aleyhi ve sellem» bana senden ekrem kimse yaratmadım. Sana ve ümmetine gecede ve gündüzde elli vakit namaz ve senede altı ay oruç farz ettim.)

Resûlüllah «sallâllahü aleyhi ve sellem» buyurdu ki, tahfif tâleb ettim. Kabûl buyurulup namaz yirmibeş vakte ve oruç üç aya indirildi. (Kabûl ettin mi?) buyuruldu. Utandığımdan sustum. Tekrâr (Kabûl ettin mi?) buyurdu. **Evet kabûl ettim dedim.**

Rivâyet olunur ki, Mûsâ aleyhisselâm bu farzların hafifletilmesini işâret edip dedi ki, Yâ Muhammed, «sallâllahü aleyhi ve sellem» bana ve ümmetime bundan hafif ve kolay ibâdet teklif olundu. Uhdesinden

gelmediler. Tâ ki nemaz beş vakte indirildi. Hak teâlâ buyurdu ki, (Beş-vakit nemaz kılsınlar. Elli vakit nemaz sevâbı yazarım.) Mûsâ aleyhisselâm yine tahfif taleb eyle dedi. Resûlullah: (**Hicâb ederim**) buyurdu. Hak teâlâ buyurdu ki, (Yâ Muhammed! Herkim benim birliğimi ikrâr eylerse ve bana şerik koşmaz ise Cennet onlarındır. Muvahhidin olan ümmetine Cehennemi harâm ettim. Ümmetine karşı rahmetim gadâbımı aşmıştır. Yâ Muhammed! Benim katımda cümle halktan ekremsin. Kıyâmet günü sana o kadar ikrâmlar yaparım ki, cümle âlem teaccub ederler. Yâ Muhammed! «sallâllahü aleyhi ve sellem» diler misin ki, senin için ve ümmetin için neler hâzırladım göresin?) İsterim yâ Rabbî dedim. İsrâfil'e hitâb edip, Yâ İsrâfil, kulum ve emînim ve resûlüm Cebrâil'e de ki, habîbimi Cennete iletip, habîbim için ve ümmeti için Cennette ne hazırladım ise gösteresin. Tâ ki, mübârek hatırı endişeden halâs ola.

CENNETTE GÖRÜLEN ACÂİB VE GARÂİBLER

Bu fasılda onbeş şey zikr olunur:

Birincisi: Sultân-ı kevneyn «sallâllahü aleyhi ve sellem» şöyle buyurdular ki, Hak teâlâ, İsrâfil aleyhisselâma yoldaş edip Cebrâil'e buyurdu. Cebrâil aleyhisselâmın nazarı beni alınca: (Esselâmü aleyke ey-yühennebiyyü ve rahmetullahi ve berekâtüh) dedi. Ben de (Esselâmü aley-nâ ve âlâ ibadillâ- hissalihin) dedim. İsrâfil aleyhisselâm dedi ki, (Yâ Cebrâil, Hak teâlâ şöyle emr etti ki, Muhammed «sallâllahü aleyhi ve sellem»i Cennete iletisin. Kendi için ve ümmeti için neler hazırladım arz edesin) Cebrâil aleyhisselâm elimi tutup, beni Cennet kapısına ilette.

Bir kanadının uzunluğu beş yük yıllık yol idi. Üstünde bir kemer olup, uzunluğu beş yüz yıllık yol idi. Yüksekliği beş yüz yıllık yol idi. Mü'min kabrinden çıktığı zaman gözü Cennet kemerini görür. Hûriler o kemer üzerinden onların gözüne görünürler. Acele edin, acele edin, çabuk gelin derler. Mü'minler hûrileri görünce ve seslerini işitince kolaylıkla kıyâmet sahrâsını, az zamanda ve şevkle kat'ederler. Haberleri bile olmaz.

İkincisi : Kapının çengelleri ve halkası var idi. Çengelleri inciden, yâkuttan ve zümrütten idi. Dört yüz çengeli var idi. Cennetin içinde kırk bin şehir, her şehirde kırkbin köşk, her köşte bir melek durmuş, ellerinde ikişer tabak tutarlar. Biri hulle, biri nûr ile dolu. Cebrâil aleyhisselâmdan sual ettim. Cebrâil aleyhisselâm: (Yâ Resûlallah! Bunlar, Âdem aleyhisselâmdan seksen bin yıl önce halk olundu. Bu makâmda ellerinde bu tabakalarla beklerler. Sana ve ümmetine saçmak için sabırsızlanırlar. Kıyâmet günü hazretin ve ümmetin Allahü teâlânın emriyle Cennetin eşîğine ayak basınca bu melekler, tabaklarda olan cevâhiri üzerinize

saçacaklardır.) dedi. Sonra Cennet kapısını çaldı. Rıdvân «aleyhisselâm» cevâp verip:

- Kimdir o? dedi. Cebrâil aleyhisselâm;
- Cebrâil'dir, diye cevâb verdi.
- Seninle kim vardır?
- Muhammed «sallâllahü aleyhi ve sellem» vardır.

Rıdvân kapıyı açtı. Gördüm ki kapının bâzı yerleri gümüşten esas kısmı altından, çivileri cevâhirden yapılmış idi. Rıdvân'a selâm verdim. Cevâp verip bana müjdeler verdi. Cennetin ekseri yeri senin ümmetindir, dedi.

Üçüncüsü: Rıdvân'ın halifelerini ve askerlerini gördüm. Sekiz halifesi var idi. Her halifesinin hizmetinde yedi yüz bin melek var idi. Yalnız Rıdvân'ın yetmiş bin yardımcısı, her yardımcısının yetmiş bin melek askeri var idi. Rıdvân da kendine mahsûs tesbîhi ile her ân tesbih ededi. Rıdvân bana Cennetin ni'metlerini arz etti. O kadar ni'metler gördüm ki, eğer cümle ömrümü onun beyânına sarfetsem bitiremezdim.

Dördüncüsü: Cennetin duvarlarını gördüm. Bir kerpici altından, bir kerpici gümüşten, bir kerpici kıvıllık yâkuttan, bir kerpici yeşil zebercedden idi. Kireç yerine misk ve kâfur var idi. Duvarlarının kalınlığı yetmiş yıllık yol, bir rivâyette beşyüz yıllık yol idi. Öyle şeffaf ki, dışardan içerisi ve içeriden dışarı görünüyor. Ayna gibi, yedi kat yer ve yedi kat gök, Arş ve Kürsî, duvarlarından görünür idi. Toprağı misk ve anber ve kâfur idi. Otları za'ferân ve erguvân idi. Zümrüd ve yâkut ve inciler, ufak çakıl taşı yerine dökülmüş idi.

Beşincisi: Köşkler gördüm. Kimi yâkuttan, pencereleri inciden ve kimi cevâhirden, pencereleri yeşil zümrüden ve kimi altundan, pencereleri gümüşten ve kimi gümüşten, pencereleri altundan idi. Bâzı köşkler güneş renginde, pencereleri ay renginde, bâzıları bunun aksi. Her köşkte yetmiş bin saray ve her sarayda yetmiş bin hücre, her hücrede yetmiş bin hâne, her hânedeki kiminde altundan, kiminde inciden tahtlar var idi. Her taht üzerinde bir hûrî oturmuş. Üzerinde yetmiş hülle olup, biri birine benzemez. Misk ve anber kokuyor. O hüllelerden eti ve derisi ve kemiği ve iliği görünür. Herbirinin başında cevherle süslü bir tâc konulmuş. Her hûrinin önünde yetmiş hizmetçi durmuşlar. Her tahtın etrafına, altundan ve gümüşten ve inciden ve zümrüden ve kâfurdan kürsiler dizilmiş. Bir kürsî bir kürsiye benzemez.

Altıncısı: Resûlullah «sallâllahü aleyhi ve sellem» buyurdu ki, Cennette ırmaklar gördüm. Süt ırmağı, su ırmağı, şerâb ve bal ırmağı, Her köşke bu dört ırmaktan akar. Bu ırmakların suyu kâfurdan beyaz ve baldan tatlı, kokusu miskden güzel idi. Ayrıca çeşmeler gördüm. Rahiketen, selsebilden, tesnimden ve zencebilden idi. O ırmakların ve çeşmele-

rin kenarları altundan ve inciden ve gümüşten ve yâkuttan idi. O ırmakların içindeki taşlar cevâhir ve yâkut idi. O ırmakların köpüğü misk ve anber idi. Etrâfında biten otlar sünbül ve za'ferân idi.

Yedincisi : Cennette ağaçlar gördüm. Öyle büyük ki, eğer bir kimse ata binip yetmiş yıl koştursa, gölgesini bitiremezdi. O ağaçların gövdesi altundan, budakları yâkuttan ve inciden ve zebercedden idi. Yaprakları sündüs ve ipekden ve dibâcdan idi. Her yaprağı dünyâyı kaplardı. Meyveleri büyük desti kadar idi. Her meyvede yetmiş türlü lezzet var idi. Her meyvenin içinde çekirdeği yerine bir hûri var idi. Her biri ehl-i Cennete kendisini arz ederdi. Ehl-i cennet o meyveden yemek isterlerse, o meyve yerinden kopup, nûrdan bir tabak içine konup, o kimsenin ağzı yanına zahmetsiz gelirdi. Eğer o ağaç bir yıllık yol uzak ise de, acele ile o kimsenin yanına gelirdi. Dudağı yanına gelip, istediği kadar verdi. Hemen o anda yenisi biterdi.

Sekizincisi : O ağaçlar üzerinde kuşlar gördüm. Develer kadar. Cennette ne kadar renk var ise üzerlerinde mevcûd görünür idi. Tahtlar önünden geçip, çeşitli şekillerde nağmeler ederler idi. Ehl-i Cennet derler ki, (Ey kuş! Sesin mi güzel, yoksa sûretin mi?)

O kuş der ki: (Etim ikisinden de güzeldir.) Derhâl havada pişip, o kimselerin önüne gelir. İsteddiği kadar yerler. O kuş tekrâr diri olur ve ağaç üzerine konar, nağme edip, ehl-i Cenneti medh eyler.

Dokuzuncusu : Sekiz Cenneti bana arz ettiler. Dördü bağ ve bostan idi ki; Firdevs, Cennetü'l-Me'vâ, Cennetü'l-Adn ve Cennetü'n-Na'im idi. Dördü, saray, bağ ve bahçe idi ki; Dârü's-Selâm ve Dârü'l-Celâl, Dârü'l-Karâr ve Dârü'l-Huld'dur. Bu cennetlerin her birinde bağ ve bahçe ve çimenler ve bostanlar var idi. Arşü'r-Rahman Cennetlerin çatısıdır. Yalnız Adn Cennetinde bana köşkler gösterdiler. Göklerde yıldızlar sayısınca ve daha ziyâde idi. Çoğu benim Eshâbıma âit idi. Her köşk, yer ile gök arası kadar idi. Cebrâil aleyhisselâm bana gösterip, bu filânın köşküdür diye ta'yîn eder idi. İçlerinde bir köşk gördüm. Cümlesinden büyük ve yüksek idi. (Bu köşk Ebû Bekr Sıddîk'ındır dediler. «Radiyallahü anh». Sonra, Hazret-i Ömer'in, Hazret-i Osman'ın ve Hazret-i Âli'nin «radiyallahü anhüm ecmain» köşklerini gösterdiler.

Nakl olunur ki, Hazret-i Resûlüllah «sallâllahü aleyhi ve sellem» Ebû Bekr «radiyallahü anh» a dedi ki: **(Yâ Ebâ Bekr! Senin köşkünü gördüm. Kızıl altundan idi. Senin için hazırlanan ni'metleri müşâhede ettim.)** Ebû Bekr «radiyallahü anh» da: (O köşk ve o köşkün sâhibi sana fedâ olsun yâ Resûlüllah!) dedi. Sonra Hazret-i Ömer'e «radiyallahü teâlâ anh» a dedi ki: **(Yâ Ömer! Senin köşkünü gördüm. Yâkuttan idi. O köşkte çok hûriler var, idi. Fakat içeri girmedim. Senin gayretini yani kıskançlığını düşündüm.)** Hazret-i Ömer «radiyallahü anh» ağladı. (Yâ Resûlüllah!

Senden de kıskanmak olur mu?) dedi. Daha sonra Hazret-i Osman'a «radiyallahü anh» buyurdu ki, (Yâ Osman! Seni her gökte gördüm. Cennette köşkünü görüp seni düşündüm.) Daha sonra Hazret-i İmâm-ı Ali «radiyallahü anh» a buyurdu ki: (Yâ Ali! Senin sûretini dördüncü semâda gördüm. Cebrâil aleyhisselâma sûâl ettim. Cebrâil dedi ki: Yâ Resûlâllah! Melekler Hazret-i Ali'yi görmeğe âşık oldular. Hak teâlâ onun sûretinde bir melek halk etti, dördüncü gökte durur. Melekler ziyâret ederler. Bereketlenirler. Sonra senin köşküne girdim. Bir ağaçtan bir yemiş kokladım. Ondan bir hûri çıktı, yüzüne perde çekti. (Sen kimsin ve kimsin?) dedim. (Senin amcan oğlu Ali için halk olundum yâ Resûlâllah) dedi.

Onuncusu: Buyurdu ki, Cennet ortasında bir ırmak gördüm. Arş'ın yukarısında akar. Bir yerden su, süt, hamr ve bal çıkar. Aslâ birbirine karışmaz. O ırmağın kenârı zebercedden idi. İçindeki taşlar cevâhir, balçığı anber, otları za'ferân idi. Etrâfına gümüş bardaklar koymuşlar. Sayıları gökteki yıldızlardan ziyâde idi. Etrafında kuşlar olup, boyunları deve boynu gibi idi. Her kim onların etinden yese ve o ırmaktan içse Hak teâlâ'nın rızâsına mazhar olur. Cebrâil aleyhisselâma sûâl ettim. (Bu ırmak nedir?) dedim. (Kevserdir. Hak teâlâ onu sana vermiştir. Sekiz cennette bulunan bostanlara bu kevserden akar) dedi. O ırmağın kenârında çadırlar gördüm. Cümlesi inci ve yâkuttan idi. Cebrâil aleyhisselâma sûâl ettim. (Senin hâatunlarının menzilleridir) dedi. O çadırlarda hûfler gördüm. Yüzleri güneş gibi parlar idi ve cümlesi âvâz edip envâ'-i nağmeler ile terennüm ederlerdi. Derlerdi ki (Biz sevinçli ve neş'eliyiz. Bize hiç üzüntü gelmez. Biz donanmışız, hiç üryan olmayız. Biz gençleriz, hiç yaşlanmayız. Biz iyi huyluyuz, hiç kızmayız. Biz hep böyleyiz, hiç ölmeyiz. Seâdet köşklarine ve ağaçlarına erişip, onların nağme ve sedâları her yeri kaplar. Öyle hoş sesleri vardır ki, o nağmeler dünyâyâ gelseydi, ölüm ve mihnet dünyâda olmazdı. Cebrâil aleyhisselâm dedi ki: (İster misin ki, bunların yüzlerini göresin?). İsterim dedim. Bir çadırın kapısını açtı. Baktım. Öyle güzel sûretler gördüm ki, eğer bütün ömrümce onların güzelliğini anlatsam bitiremem. Yüzleri süttten beyaz, yanakları yâkuttan kırmızı ve güneşten parlak. Derileri ipekten yumuşak ve ay gibi ışıklı, kokuları miskden daha güzel, saçları gâyet siyah, kimi örülmüş, kimi toplanmış, kimi salıverilmiş. Otursa, etrafında çadır gibi olur. Kalksa ayağından aşağı erişir. Herbirinin önünde bir hizmetçi durur. Cebrâil aleyhisselâm: (Bunlar, senin ümmetin içindir) dedi.

Onbirinci: Nakl olunur ki, Hazret-i Resûlüllah «sallâllahü aleyhi ve sellem» buyurdu ki, Cennette gördüğüm dört ırmaktan herbirinin genişliği şu kadar idi ki, eğer bütün dünyâyı ona kıyas etseler, deryâda dam-

la gibi görünür idi. Dedim ki, (Yâ Cebrâil! Bu azamet ile bu deryâlar nereden gelir?) Cebrâil aleyhisselâm: (Yâ Resûlâllah! Bu nehirlerin nereden geldiğini bilmem. Hak teâlâ katında senin kıymetin çoktur. Eğer murrâd edersen sana bildirir.) dedi. Biz böyle konuşurken bir melek geldi. O meleğin büyüklüğünü Allah'tan gayri kimse bilmez.* Çok kanatları var idi. Band dedi ki: (Mübârek ayağını bir kanadıma koy ve mübârek gözlerini kapa). Oyle yaptım. O melek uçup, (Gözünü aç) dedi. Açtım, bir ağaç gördüm. O ağacın altında yekpâre inciden bir kubbe gördüm. O kadar büyük ki, dünyâyı o kubbenin üzerine koysalar, büyük dağ üzerine bir kuş konmuş kadar olmazdı. O kubbenin, altundan bir kilidi var idi. Kapısı zebercedden idi. Gördüm ki o dört ırmak bu kubbeden çıkar. Dönmek istedim. O melek dedi ki: (Niçin dönersin? Bu kubbe içine girip hakikat-i hâle vâkıf olmak istemez misin?) Kapı kilitlidir dedim. Melek: (Anahtarı seninledir ki, Besmele-i şerîfedir) dedi. Yaklaştım. (Bismillâ-hirrahmânirrahîm) dedim, kapı açıldı. Gördüm ki o kubbenin dört duvarından bu dört ırmak akar. Melek (İyi bak) dedi. Dikkatle baktım. Bir duvarda (Bism) yazılmış. Birinde (Allah) yazılmış. Birinde (Rahmân) yazılmış ve birinde (Rahîm) yazılmış. Su ırmağı, (Bism) yazısının mim harfinin gözünden akar. Süt ırmağı (Âllah) ism-i şerîfinin h harfinden akar. Hamr ırmağı (Rahman) ın mim harfinden akar ve Bal ırmağı (Rahîm) in mim harfinden akar. Bildim ki bu dört ırmak, bu dört kelimededen zâhir olur. O anda Hak teâlâ bana hitâb eyledi ki: (Ümmetinden her kim beni bu dört kelime ile yâd eylerse, ona bu ırmaklardan içiririm.)

Onikincisi : Cennet ortasında bir köşk gördüm. Kırmızı yâkuttan idi. Kapısını açtılar. İçine girdim. Bir ev gördüm. Ak inciden yapılmış idi. O eve girdim. Nûrdan bir sandık gördüm. Nûrdan kilit vurulmuş. Cebrâil aleyhisselâmdan sûâl ettim (Hak teâlânın sırrıdır. Sevdiğine izhâr eder) dedi.

Hak teâlâdan diledim. O sandığı açtı. Eski elbise gördüm. (Bu nedir?) dedim. (Fukarâ libâsıdır), buyurdu. (Bu devleti bana ver), dedim. Hak teâlâ buyurdu ki, (Bu fukarâ elbisesini sana ve ümmetine verdim. Bunu yarattım. Dostlarımdan gayriye vermem ve bundan azîz nesne yaratmadım.) Hâce-i âlem «sallâllahü aleyhi ve sellem» bunun için fakîrlikle övünmüştür.

Onüçüncüsü : Cennette yedi köşk gördüm. Herbiri inci ve yâkuttan yapılmış. İki köşk arası meşrik ile mağrib arası kadar idi. Cebrâil aleyhisselâma (Bu köşkler kimindir?) dedim. Dedi ki: (Bir a'mânın elinden tutup yedi adım yol yürüten içindir. Bundan büyük beşâret vardır. Eğer bir mü'min sabah kalkıp yedi kerre (Lâ ilâhe illâllah) dese, sonra abdest alıp namaz kılrsa, Hak teâlâ ona Cennette dünyanın yirmi misli genişlikte mekân verir.

Ondördüncü: Rıdvân'ı gördüm. Bir süslü taht üzerinde oturmuş. Et-râfında melekler el bağlayıp dururlar. Bana ta'zim ettiler. Ümmetimin ah-vâlinden haber verip dedi ki: (Hak teâlâ Cenneti üç kısım etti. İkisini senin ümmetine verdi. Birini sâir ümmetlere verdi). Rıdvân'ın önünde nûrdan çok anahtarlar gördüm. Süâl ettim. Dedi ki: (Ümmetinden bir kimse (Lâ ilâhe illâllah) dese, Hak teâlâ onun için bir köşk halk eder. Anahtarı bana teslim eder. Kıyâmet günü o kimse kabrden kaldığı va-kit, köşkün anahtarını ona veririm. Gider köşküne girer.

Onbeşinci: İdris peygamber aleyhisselâmı gördüm. Bana selâm verdi. Dedim ki, (Merhabâ! Can acısını çektim ve bu makama eriştim). İdris aleyhisselâm bana dedi ki: (Keşki âlem halk olunalıdan, Kıyâmete kadar bütün insanların can acısını çeksem de, senin didârınla müşer-ref olup ümmetinden olsam).

— Ey kardeşim İdris! Buna sebep nedir? dedim.

İdris aleyhisselâm :

— Hangi köşkü görsem ve hangi hûriye baksam, (Bunlar Ümmet-i Muhammedindir) derler, dedi.

İdris aleyhisselâm dedi ki, (Cennette bir dağ gördüm. O dağa (Ce-belü'r-rahme) derler. Başı Arş-ı âlâya erişmiş idi. O dağ misk ve anber-den idi. O dağda iki kapı tertib edilmiş. Her kapı beyaz gümüşten idi. İki kapı arası o kadar uzak idi ki, eğer bir kimse ata binip sūr'atle yüz yıl koşursa bir kapıdan diğerine erişmezdi. (Bu hangi peygamberin ma-kamıdır?) dedim. Hak teâlâ buyurdu ki, (Peygamber makamı değildir, ümmet-i Muhammedden bir kimse, cemâat ile iki rek'at namaz kılrsa onundur). Bu sebepten senin ümmetinden olmayı arzû ettim.

Resûlullah «sallâllahü aleyhi ve sellem» buyurdu ki, sekiz Cennetin çimenzârını, bağ ve bostanını ve dürlü ni'metlerini müşâhede ettim. Tek-rar Hazret-i Rabbi'l-Izzetin huzûruna vardım. Buyurdu ki: (Habîbim! Üm-metinin menzillerini gördün mü? Saraylarını müşâhede ettin mi? Bu ka-dara râzı oldun mu?).

Dedim ki: (Yâ Rabbi! Ben kulum. Kul, efendisinden hoşnûd olmaz mı?).

Hak teâlâ buyurdu ki, (O ni'metleri dostlarım için hazırladım. On-ları düşmanlarıma harâm ettim. Düşmanlarımda yerlerini ve azablarını gör). Hemen İsrâfil aleyhisselâma emr olundu ki, Cebrâil aleyhisselâma de ki, dostuma düşmanlarımda yerlerini göstere. Sa'id bin Cübeyr ve İkrime «radiyallahü teâlâ anhümâ» dan nakl olunur ki, Resûlullah «sal-lâllahü aleyhi ve sellem» buyurmuş ki hâtırıma geldi ki, Cenneti ve de-recelerini gördüm. Cehennemini ve derekelerini de görsem. Cebrâil aley-hisselâm elimi tutup, Cehennemin en büyük meleği olan Mâlik'e gö-

türdü. Dedi ki: (Ey Mâlik, Hazret-i Muhammed «sallâllahü aleyhi ve sellem» düşmanların Cehennemdeki yerlerini görmek ister).

CEHENNEMDE GÖRÜLEN ACAİBÂT

Naklolunur ki, Cebrâil aleyhisselâm, Mâlik'e Cehennemi göstermesini söyledi. Mâlik: (Yâ Resûlâllah! Ayağının altına bak!) dedi. Baktım, Göklerin arasında Beytül-Mukaddesi gördüm. Bir heybetli melek gördüm. Boyunun uzunluğu yer ile gök arası kadar idi. Burnunun deliklerinden ateşler çıkar idi. Elinde yanmış közlerle oynar idi. Mâlik ona: (Yâ Sühâil! Me'mur olduğun yerleri Muhammed aleyhisselâma göster) dedi. Cebrâil aleyhisselâm dedi ki: (Yâ Muhammed «sallâllahü aleyhi ve sellem» bu meleğe de ki Cehennem tabakalarını açsın).

Melek, (Ayağının altına nazar eyle!) dedi. Baktım. Birinci kat yer yarıldı. O tabakada olan halk bana göründü. İkinci kat yer yarıp, Cehennem ehlini bağlamak için olan zincirleri gördüm.

Üçüncü kat yer yarıldı. Orada dağlar, taşlar gördüm. Cehennemde kâfirlere buralarda azab yapılsa gerekdir.

Dördüncü kat yer yarıldı. Orada dağlar, taşlar gördüm. Cehennemde kâfirlere, buralarda azab yapılsa gerekdir.

Beşinci kat yer yarıldı. Orada Cehennemin yılanlarını ve akreplerini gördüm.

Altıncı kat yer yarıldı. Onun adı (SİCCİN) dir. Ehl-i Cehennemin defterleri orada idi.

Yedinci kat yer yarıldı. Onun adı (ACİB)dir. Orada ateşten deryâlar gördüm. Bir rivâyette Mâlik dedi ki: (Yâ Muhammed, «sallâllahü aleyhi ve sellem» Cehennemi görmeğe tâkat getiremezsin). Ben de (tâkat getireceğim kadar aç) dedim. Çok az açtı. Birbirinden aşağı yedi kapı gördüm. Her kapı birbirinden beşyüz yıllık yol uzak idi. Cehennemin tabakalarına ve hücrelerine baktım. Her kapıda bir yazı yazılmış idi. Birinde (Vay müşriklerin hâline) yazılmış idi. Bir başka kapıda (Vay Allahü teâlânın peygamberlerini tekzib edenlerin hâline) yazılmış idi. Her kapının bir ismi var idi ve her kapının önünde muayyen müvekkil melekler var idi. Her bir meleğin yetmiş bin melek yardımcısı var idi. Her biri siyah yüzlü ve gök gözlü olup Cehennemde olan azabları zikr ederdi.

Birinci tabakada yetmiş bin dağ gördüm. Hepsi ateşten idi. Her dağda yetmiş bin dere, her derede yetmiş bin şu'be, her şu'bede yetmiş bin şehir, her şehirde yetmiş bin kasr ve her kasrda yetmiş bin hane, her hanede bir sandık var. Bunların hepsi ateşten yapılmış idi. Her sandıkta yetmiş türlü azâb olur, birbirine benzemez.

İkinci tabakayı açtı. Orada iki çeşit azab ziyâde gördüm. Şiddetli ve heybetli melekler bu tabakada çok idi.

Üçüncü tabakanın kapısını açtı. Bu tabakanın azabları diğer ikisinden ziyâde idi.

Dördüncü kapısını açtı. Orada ateşten ırmaklar gördüm. Derinliği yetmiş yıllık yol idi. Tencere gibi kaynardı.

Beşinci tabakanın kapısını açtı. Orada ateşten bir vâdi gördüm. Ateşten örtü ile örtülmüş. Cebrâil aleyhisselâm (örtüyü kaldır?) dedi. Örtüyü kaldırdı. Orada o kadar yılan ve akrep gördüm ki, adedini ancak Allahü teâlâ bilir. Cebrâil aleyhisselâma sual ettim. Cebrâil aleyhisselâm: (Bu vâdiye Veyl derler. Bu yılanlar ve akrepler ziyâde azâb içindir.)

Altıncı tabakanın kapısını açtı. Orada da bir vâdi gördüm. Ateşten perde ile örtülmüş. Cebrâil aleyhisselâmdan sual ettim. Cebrâil aleyhisselâm: (Bu vâdiye Siccîn derler, Kıyâmete kadar örtülü durur. Kıyâmette kâfirlerden ve âsilerden bununla intikam alırsınız), dedi.

Yedinci tabakasını açtı. Orada çok heybetli ve şiddetli melekler gördüm. Adedini Allahü teâlâdan gayri kimse bilmez. Orada ateşten tabutları gördüm. Çok cesim ve şiddetli melekler, her birinin elinde demirden makaslar ile, ehl-i Cehennemi bir kuyudan çıkarıp, öbürüne atarlar ve envâ'-i azablar ederler. Onlar ise feryâd ederler. (Ey Allahımız! Bize imdâd eyle!) diyerek bağırlar. Kimse iltifât etmez ve meded yetiştirmez. Bilâkis azabları ziyâde olur. Cebrâil aleyhisselâma sordum: (Bunlardan ziyâde azab gören kimseler var mı?) (Bu azablar, başkalarına nisbette hafifdir) dedi. Sonra tabutlar gördüm. Ateşten kilit ile kilitli idi. (Bunlar nedir?) dedim. Cebrâil aleyhisselâm: (Bunlarla Cebbârlara ve mütekebbirlere azâb ederler ve başı aşağı ateşe atarlar. O tabutlarda o kadar yılan ve akrep var ki, adedini Allahü teâlâdan gayri kimse bilmez.)

Resûlullah «sallâllahü aleyhi ve sellem» buyurdu ki, orada vâdiler gördüm. Ateşten ağaçlar var idi ki adedi bilinmez. O ağaçların ateşten yemişleri var idi. Bir rivâyette buyurdu ki, orada değirmen gördüm. Ehl-i Cehennemi ezerler. O vâdide olan her şey siyah idi. Orada ateşten yılanlar ve ateşten kurtlar gördüm. Sığır kadar büyük idiler. Ehl-i Cehenneme envâ'-i azâb ile azâb ederler. Cebrâil aleyhisselâm dedi ki: (Bu ağaçlar zakkûmdur. Siyah kurtlar ve köpekler, âsilere ziyâde azâb etmek içindir. Bunlardan ehl-i Cehenneme o kadar azâb olur ki, eğer cümle âlem halk, kıyâmete kadar anlatsalar, bitiremezler. (Allahü teâlâ muhâfaza buyursun. Amin.)

Bir rivâyette Hazret-i Resûlullah «sallâllahü aleyhi ve sellem» buyurdu ki, (Mâlik, Cehennemin tabakalarını açtı. Yedi tabakaya kadar gördüm. Yedinci tabakaya (Hâviye) derler. Onun azâbı, diğer tabakalardan kat be kat ziyâde idi. Mâlik'e sual ettim. (Bu tabakada hangi tâife azâb olunur?)

Mâlik :

— Fir'avn ve Kârûn ve Hâmân ve senin ümmetinin münâfıkları azâb olunur, dedi.

Altıncı tabaka (Cahim)dir. Orada müşrikler azâb olunur.

Beşinci tabaka (Sakar) dir. Orada ateşe ve öküze tapanlar, budistler azâb olunur.

Dördüncü tabaka da (Lazy) dir. Orada İblis ve ona tâbi olanlar azâb olunur.

Üçüncü tabaka (Hutame)dir. Burada yehûdiler azâb olunur.

İkinci tabaka (Sa'ir) dir. Nasârâ içindir.

Birinci tabaka (Cehennem)dir. Bunun azâbı öbür tabakanın azâbından az idi. Orada ateşten yetmiş bin deryâ gördüm. Her bir deryâ o kadar büyük idi ki, eğer yedi kat yeri ve yedi kat göğü bir deryâyâ atsalar ve bir meleğe emr etseler, bin yıl arasa bulmak mümkün olmazdı. Zebâniler, öyle azametli idi ki, eğer onların biri yedi kat yeri ve yedi kat göğü ağzının bir kenarına koysa, hiç belli olmazdı. O deryâlar dalgalanıp, korkunç sedâlar hâsıl olurdu. Eğer o sesden dünyâyâ az bir ses gelseydi, bütün canlılar helâk olurdu.

Velhâsıl (Bu tabaka hangi tâife içindir?) diye sûâl ettim. Mâlik başını aşağı eğip, cevap vermedi. Tekrar sûâl ettim. Sûkût etti. Amma Cebrâil aleyhisselâma gizlice bir söz söyledim. Cebrâil aleyhisselâm, Mâlik'e: (Senden cevap ister, beni ma'zur gör) dedi. Ben: (Her ne ise cevap ver ki, bu gün tedârîki mümkün ola) dedim. Mâlik: (Yâ Resûlâllah! Senin ümmetinin âsileri içindir, onlara nasihat eyle. Tâ ki, bu korkunç yerden kendilerini korusunlar. Vücutlarını böyle azâba sürükliyecek şeylerden kaçsınlar. O gün ben, âsilere merhamet etmem. Ne ak sakallı ihtiyarlarına, ne de gençlerine şefkat etmem) dedi. Hâce-i âlem «sallâllahü aleyhi ve sellem» ağlamaya başladı. Mübârek başından imâmesini çıkarıp, şefâate ve yalvarmağa başladı.

Ümmetinin zaifliğini ve böyle azâba tâkat getiremeyeceklerini zikr edip, o kadar ağladı ki, Cebrâil aleyhisselâm ve cümle melekler de berâber ağlaştılar. Rabbü'l-lzzet'den hitâb geldi ki, (Habibim! Senin hürmetin ve kıymetin, benim katımda büyüktür. Düân müstecâbdır. Hâtırını hoş tut. Seni murâdına eriştiririm. Sana öyle bir makam veririm ki, pek çok sayıda âsileri senin şefâatin ile bağışlarım. Tâ ki sen yeter diyesin.)

RESÛLÜLLAH'IN, KABE KAVSEYN'DEN DÖNDÜĞÜNDEKİ HÂDİSELER

Hazret-i Seyyidü'l-Kevneyn «sallâllahü aleyhi ve sellem» Cennetin ve Cehennemin acâib ve garâibini müşâhede etti. Cebrâil aleyhisselâma: (İzin var mıdır ki, Cenâb-ı Rabbi'l-lzzete mürâcaat eyliyeyim) dedi. Ceb-

râil aleyhisselâm: (Evet vardır) dedi. Cenâb-ı Rabbü'l-lzzetten nidâ geldi ki: (Yâ Muhammed! Cennetin ni'metlerini ve Cehennemini şiddetli azablarını nasıl buldun?) Resûlullah «sallâllahü aleyhi ve sellem» buyurdu ki, (İlâhî! Cennetin ni'metlerini hadsiz ve hesabsız buldum. Cehennemini azablarını vasf etmek kâbil değildir). **Hak teâlâ buyurdu ki, (Her kim, benim emrimi tutarsa, azab ve ikabdan mahfûz olup, rahmetime nâil ve Cennette dîdârıma vâsıl olur. Varıp halkı imâna ve ebedî seâdete da'vet eyle. Azablardan halâs olmanın yolunu, sebeblerini onlara öğret.)** Hak teâlâ, Habîbine bir çok nasihatlar buyurdu :

Birincisi: (Sana bir gam ve gussa gelse, beni zikr eyle. O zaman ben sana nefsimden yakınim.)

İkincisi: (Mazlumların bedduâsından hazer eyle. Zira onunla benim aramda hicab yokdur. Elbette mazlûmun duâsını kabûl ederim. Eğer kâfir olsa da kabûl ederim.)

Üçüncüsü: Yâ Muhammed, «sallâllahü aleyhi ve sellem» sinirlendiğin zaman sabr eyle. Tekebbürden hazer eyle. Dünyâya mağrûr olma ve orada fazla kalma ve dünyâ ile iftihâr eyleme. Zira dünyâ zevâldedir ve kimseye vefakârlık etmez). Ben dedim: (İlâhî! Sana taparım ve senden korkarım. Senden ümid ederim. Yakîn ile bilirim ki, hâlikım ve râzıkım sensin ve nübüvvet hil'atini veren sensin). Ondan sonra buyurdu ki :

(Ya Muhammed! Nemâzı vaktinde edâ eyle ve emr-i bi'l-mâruf ve nehy-i anilmünker eyle. Din, bunun üzerine durur.)

Yâ Rabbî! Kavmim benim mi'râcımı tasdik etmezler. Benden delil isterler. Bu gece gördüğüm şeyleri bunlara arz ederim. Kim tasdik eder? Hak teâlâ buyurdu ki, (Ebû Bekr-i Sıddîk «radiyallahü anh» sana inanır ve tasdik eder.)

Hâsıl-ı kelâm Resûlullah «sallâllahü aleyhi ve sellem» nice sırlara vâsıl olduktan sonra fermân-ı ilâhî vârid oldu ki, (Yine yeryüzüne rücu' eyle. Kavuşma iştîyâkı gerçi devam iktiza ederdi ama, yeryüzünde nice da'vet olunacak kimseler var. Ey Habîbim! Hükûm-i ezeli şöyle tecelli etti ki, bu gece, bu makama gelesin. Cem'iyet-i hâtır hâsıl edesin ve nice kullarımı bana da'vet edesin. Mâdem ki, sen onları bana getirmeğe kâdir olmazsın. Varıp hidâyet nûru ile onları münevver eyle. Ben seni bu makama getirmeğe kâdirim. Sen halk ile sohbet eyle ve tebliğ-i risâlet etmeğe kudretini sarf eyle. Tâkatın kalmayınca nemaza dur. Aramızdaki perdeleri kaldırırim. Bu makamda görülen eşyâdan her ne dilersen, müşâhede ettiririm.)

Derler ki: Ondan sonra Resûlullah «sallâllahü aleyhi ve sellem» in iştîyâkı daha ziyâde oldu. Şöyle ki kararsız oldu. Zira evvel iştîyâksız idi. Ne zaman halkın sohbetinden üzüntülü olsalar (Yâ Bilâl, beni ferahlandır!) buyururdu. Ne zaman halka tebliğ-i ahkâm eylese, halk ile soh-

bet etse, bir an gelirdi ki, kendilerine sıkıntı gelip, **(Yâ Bilâl! İkâmet ile benî halktan ve sohbetlerinden halâs edip, râhata kavuşdur)** buyurur ve nemaza dururlardı.

Ulular «rahimehümullah» buyurmuşlar ki, nemaz demek, insan cümle vârını Hak teâlâyâ teslim edip, iki âlemden yüz çevirmekdir. Her ibâdetle nefse bir pay vardır. Yalnız nemazda nefsin hiç payı yokdur. İnsan nemaz kıldığı zaman Hak teâlâ ile arasında perdeler kalkar. Onun için **(Gözümün nûru nemazdadır)** buyuruldu.

Resûlullah «sallâllahü aleyhi ve sellem» buyurdu ki, o makamdan mürâcaat edip Arş'a eriştim. Arş-ı mecîd bana selâm verdi. Oradan geçip, bir kısım meleklerle eriştim. O meleklerin adedleri cümle yerler ve gökler, yıldızlar ve yağmurların dâneleri, kumlar, ağaçlar ve yaprakları adedince idi. Cebrâil aleyhisselâmdan sûâl ettim. **(Bunlar Kerûbiyyûn'dur)** dedi. Semâvâtta geçip, Hazret-i Mûsa aleyhisselâmın bulunduğu makama geldim. Bana: **(Hak teâlâ, sana ve ümmetine ne farz eyledi?)** dedi.

Ben dedim ki: **(Her gün yirmi beş vakit nemaz, her sene üç ay oruç farz eyledi).** Mûsâ aleyhisselâm: **(Var Hak teâlâdan tahfif taleb eyle. Ummetin zaîfdır. Tahammül etmezler)** dedi. Derhal geri dönüp tahfif taleb ettim, **(Yâ Rabbi! Ümmetim zaîfdır)** dedim. Hak teâlâ beş vakit nemaz bağışladı. Yine Mûsâ aleyhisselâmın huzûruna geldim. Haber verdim. **(Yirmi vakit nemaz çokdur. Hafifletilmesini iste)** dedi. Hak teâlâ beşer beşer bağışladı ve birer ay da oruç bağışladı. Tâ ki, günden beş vakit nemaz ve senede bir ay oruç kaldı. Mûsâ aleyhisselâm **(yine tahfif taleb eyle)** dedi. Ben **(Hak teâlâdan hicâb ederim)** dedim. Mûsâ aleyhisselâm isrâr etti. Resûlullah «sallâllahü aleyhi ve sellem» **(Günde beş vakit nemaza râzı oldum)** buyurdu. Çok utandığından tekrar tahfif istemedi. Yerde ve gökte münâdiler nidâ ettiler ki; **(Muhammed «sallâllahü aleyhi ve sellem» ve ümmetine günde beş vakit nemaz ve yılda bir ay oruç farz oldu).**

Bir rivâyette Resûlullah «sallâllahü aleyhi ve sellem» tahfif talebi için geri döndü. Lâkin utandığından söyleyemedi. Hak celle ve alâ hitâb **(etti ki, (Yâ Muhammed! Her kim bu beş vakit nemazı kılar, ona elli vakit nemaz sevâbını veririm ve bir ay oruç tutarsa, altı ay oruç sevâbı yazarım.))**

Bir rivâyette Mûsâ aleyhisselâmın işâretiyle tahfif için mürâcaat ettikçe, onar vakit tahfif olunurdu. Beşinci kerrede beş vakit bağışlanıp, beş vakit kaldı. Mûsâ aleyhisselâm: **(Yine tahfif taleb eyle. Ben senden evvel halkı tecrîbe ettim. Bu beş vakit kılmakta bile tembellik ederler.)** dedi. Resûl aleyhisselâm da **(Hicâb ederim, bu kadara râzı oldum)** buyurdu. Oradan geçtikte bir nidâ işitti ki **(Kullarıma beş vakit nemazı farz)**

ettim. Her nemaza on nemaz sevabı yazarım. Adedde beş ise de sevab-
da ellidir. Benim takdirim değişmez).

Nakl olunur ki, Resûl aleyhisselâm buyurdu: (Nemaz bana farz olun-
ca, Hak teâlâ bana hitâb etti ki, Yâ Muhammed, «sallâllahü aleyhi ve
sellem» Bu nemaz, kıyâmı, rûkû'u ve secdeleri, teşehhüdü ve kırâeti,
(tesbîh ve tehlîlî müştemeldir. Yâni nemaz ibâdetiniz yerden Arş'a kadar
(cümle meleklerin ibâdetine müştemeldir.

(Böylece ümmetine, kâimlerin, rûkû edenlerin, secde edenlerin, te-
(şehhüdde oturanların ve Kur'ân-ı kerim'i okuyanların, tesbîh ve tehlîl
(edenlerin sevâbını veririm. Ayrıca kendi fadlımdan da ziyade sevablar
veririm.)

Mİ'RACDAN SONRA ZUHÛR EDEN VÂKIALAR

Resûl-i Ekrem'in yeryüzüne inmesinde ihtilâf ettiler. Bâzıları der ki
(Cebrâil aleyhisselâmın kanadına binip, yeryüzüne nâil oldu). Huzeyfe
«radiyallahü anh» Resûl aleyhisselâmdan rivâyet eder ki, gitmede ve
gelmede Burak'a bindi. Bâzıları, gelmede Buraksız geldi. İzhâr-ı kudret
için. Giderken Buraka bindi. İzhâr-ı ta'zim için. Bunun için Resûl-i Ek-
rem «sallâllahü aleyhi ve sellem» buyurdu ki, **Hak teâlâ bana bu kadar
izzetler ve ikrâmlar eyledi. Şükür için secde eyledim. Kendimi evimde, ya-
tağımda buldum. Henüz döşegimin sıcaklığı gitmemiş idi.**

★ Resûlüllah «sallâllahü aleyhi ve sellem» buyurdu ki, Cebrâil aley-
hisselâm beni Ye'cûc ve Me'cûc tâifesine iletti. Onları imâna ve Allahü
teâlâyâ ibâdete da'vet ettim. Sonra beni şehre ilettiler ki, biri meşriktâ,
diğeri mağribde idi. Bu şehirlerin her birinin ikibin kapısı var idi. İki kapı-
sının uzaklığı bir fersah idi. Meşriktâ olan şehrin halkı Âd kavminin mü'-
minlerinden idi. Sâlih aleyhisselâma iman getirmişler idi. İbrânî dili ko-
nuşurlardı. Mağribde olan şehir ise Süryânî lisâniyle konuşurlardı. Her
kapıda onbin kişi silâhiyle beklerdi. Her ay bu onbin kişi gider, başka
onbin kişi gelirdi. Kıyâmete kadar böyle olup, bir gelene bir daha nöbet
gelmez. Onları dine da'vet ettim ve ibâdet ta'lim ettim. Kabûl ettiler.
Cümlesi Islâma geldiler. Onlar bizim kardeşlerimizdir. Onların iyileri, bi-
zim iyilerimizle, onların kötöleri, bizim kötülerimizle beraber olurlar.

Sonra beni üç tâifeye daha ilettiler ki, onlar hâlâ Allahü teâlâ'dan
gayri düşman bilmezler. Adları (Mensek), (Te'vil) ve (Mâiris) dir. Onla-
rı dine da'vet ettim, kabûl etmediler. Cümlesi Cehennemde olurlar.

★ Hazret-i Habîb-i Ekrem «sallâllahü aleyhi ve sellem» buyurdu ki,
Hak teâlâ Mî'racdan dönüşte beni Mûsâ aleyhisselâmın kavmine iletti.

Onlara selâm verdim. Selâmımı aldılar. Cebrâil aleyhisselâm beni onlara tanıttı. Benim âhir zamanda geleceğimi, nübüvvetimi ve vafımı kitablarında görmüşler ve peygamberlerinden işitmişlerdi. Cümlesi koşup yanıma geldiler ve birbirlerine müjdeler verip etrafıma toplandılar. Onlara Islâmı arz ettim. Cümlesi Islâmı kabûl ettiler ve dediler ki, Hak teâlâ, Mûsâ aleyhisselâma senin peygamberliğini haber vermiş idi. Mûsâ aleyhisselâm bize vasiyyet etmiş idi. Biz senin gelmeni bekliyorduk ve senin cemâlini görmeğe âşık idik. Elhamdû lillâh bu devlete vâsıl olduk.

Resûlullah «sallâllahü aleyhi ve sellem» buyurdu ki, onların arasında birçok şeyler müşâhede ettim. Benizleri sarı, elbiseleri yünden idi. Evleri hep aynı yükseklikte ve tek kat idi. Kabristanları evlerine yakın, mescidleri evlerine uzak ve kapıları açık idi. İçlerinde zengin ve fakir yok, hepsinin mâlî vaziyeti aynı. Dükkânları açık. Kendileri mescidlerde i'tikâf ederler. Çocukları doğsa ağlarlar. Bir kimse ölse sevinirler. Onlara sülâ ettim: (Siz ne din üzeresiniz?) dedim. Dediler ki: (Allahü teâlâyâ ve meleklerine ve kitaplarına ve peygamberlerine îman ettik. Kazâsına râzıyız. Ni'metlerine şükrederiz, belâlarına sabr ederiz. Birbirimize düşmanlık etmeyiz. Cümlesinin malları aynıdır. Tâ ki kimse diğerine hased etmesin. Hak teâlânın rızâsını, nefislerimizin hevâsına tercîh ederiz. Bilmediğimizi öğrenmeğe çalışırız ve bildiğimiz ile amel ederiz. Asla gıybet etmeyiz. Mâlâyânî söylemeyiz. Gündüzleri oruç tutar, geceleri ibâdet ederiz. Ibâdetten maksadımız derecât-ı âhirettir ve rızâ-yı Rabbül izzettir. Emr-i bilma'rûf ve nehy-i anil münker ederiz. Her ne gelirse sabrederiz. Dünya fakirliğini, âhiret zenginliği için isteriz. Ni'met-i fânîyi, ni'met-i bâkî için kabûl etmedik. Mûsâ aleyhisselâm bize ne vasiyyetler etti ise ona göre amel ettik. Ömrümüzün sonuna kadar bu hâl üzere olmağa kasd etmişiz.)

Resûl aleyhisselâm buyurdu ki, onlardan sülâ ettim:

- Benizleri neden sararmıştır?
- Allahü teâlânın korkusundan, dediler.
- Kaftanlarınız niçin hep yündendir?
- Peygamberlerin elbiseleri böyle olduğu için.
- Evleriniz neden hep aynı boydadır?
- Bâzımız bâzımız üstünde olmak istemeyiz ve rüzgârı ve güneşi birbirimizden men'eylemeyiz.

- Kapılarınız niçin hep açıktır?
- Aramızda hâin ve hırsız yoktur.
- Dükkânlarınız niçin açıktır?
- Bir kimseye bir şey lâzım olur ise, alıp, parasını koysun diye açık tutarız.

- Mescidleriniz niçin uzaktır?
- Adımlarımız çok olsun ve sevâbımız ziyâde olsun diye.
- Kabristanlarınızı niçin evlerinize yakın yaptınız?
- Ölümü unutmıyalım diye.
- Çocuklarınız olsa ağlarsınız, ölse gülersiniz, neden?
- Doğan zindana ve habishâneye gelir. Ölen rabbisine gider. Zindandan kurtulur da ondan.
- İçinizde hiç hasta görmedim, niçin?
- Hastalık günahlara keffârettir. Biz günâh etmeyiz. Faraza bir kimse günâh işlese, gökten ateş gelip onu yakar, helâk eder.

Bu sūâî ve cevablardan sonra dediler ki: (Yâ Resûlâllah, bize şerî'atı ta'lim eyle ve bize vasiyyet eyle.) Onlara şerî'at ta'lim ettim ve halilerine uygun şekilde vasiyyet ettim. (Ey kavim! Belâlara sabr edin. Hak teâlâdan korkun. Sabretmeğe ondan yardım isteyin. Hiçbir şey ile övünmeyin. Amelleriniz ile riyâ etmeyin. Hak celle ve âlânın rahmetine i'tikad edin. Dâima havf ve fecâ üzere olun. Eğer benimle ve Mûsâ aleyhisselâm ile haşr olmak isterseniz bu vasiyyetlerimi tutun) dedim. Selâm verip ayrılmak istedim. Dediler ki (Yâ Resûlâllah, hazretinden iki ricâ-mız vardır :

Biri: Dûâ buyurun, Hak teâlâ yeryüzünü bizim için kısaltsın. Her sene Kâ'be-i muazzama'yı haccedelim. Zira yerimiz Çin'den ötedir. Tayy-i mekân olmayınca haccetmek müyesser olmaz.

İkincisi: Hak teâlâ bizi halkın gözünden örtsün. Halka bizi göstermesin.) Dûâ ettim. Hak teâlâ kabûl etti. Her sene gelip haccederler. Hiç kimse onları görmez.

★ Buyurdular ki, ondan sonra Cinnîlerden çok tâifeye uğradım. Bana gelip selâm verdiler. Selâmlarını aldım. Kelime-i şehâdeti söylediklerini işittim. Bana dediler ki, (Bize dinini arz eyle!)

★ Cinnîlerden ayrılıp Beyt-i mukaddese geldim. Burakı bağladığım halkada gördüm. Mescide girip iki rek'at şükrâne namazı kıldım. Hak teâlânın ihsan ettiği bu ni'met ve ikramlara şükr ettim. Sonra Cebrâil aleyhisselâm bana enbiyâ aleyhimüsselâmın sûretlerini gösterdi. Kendi sûretimi de onların içinde gördüm. Ebû Bekr «radiyallahü anh» sağım-da, Omer «radiyallahü anh» solumda idi.

Dışarı çıktım. Cebrâil aleyhisselâmın işâretiyle buraka bindim, göz açıp yumacak zamanda kendimi Mekke'de buldum. Döşegim henüz sıcak idi. Ammâr «radiyallahü anh» der ki, varıp gelinceye kadar üç saat geçti. Abdullah bin Münebbih ve Muhammed bin İshak «rahimehümallah» derler ki, o seferin müddeti dört saat idi.

★ Rivâyet olunur ki, şöyle buyurdular: Cebrâil aleyhisselâm ile beraber, Beytil mukaddes'den Zituvâ denilen yere eriştik. Dedim ki beni bu hususta kim tasdik eder ki, bu kadar az zamanda Hak teâlâ bana bu kadar devlet ve izzet verdi. Cebrâil aleyhisselâm: (Ebû Bekr «radıyallahü anh» tasdik eder. O Sıddıkdır. Gayrileri tasdik etmezse de gam değil) dedi. Umm-ü Hânî'den nakl olunur ki, Mi'rac gecesi, Peygamber «sallâllahü aleyhi ve sellem» benim evimde idi. Gece seâdetle yattılar. Sabah kalkıp buyurdular ki, (Beni bu gece Beytül-mukaddes'e ilettiler. Oradan göklere çıkardılar. Umm-ü Hânî de (Doğru söylersin yâ Resûlâllah. Anam ve babam sana fedâ olsun. Ama bu sözü münkirler yanında söyleme. İnanmazlar ve sana yalancılık nisbet ederler) dedi.

Resûlüllah «sallâllahü aleyhi ve sellem» ise bu kıssayı kimseden saklamıyacağına yemin etti. Sabah oldu. Ibn-i Abbâs «radıyallahü anhümâ» rivâyet eder :

Ebû Cehil feryâd edip: (Ey Benî Kâ'b! Hepiniz gelin) dedi. Her taraftan halk toplanıp geldiler. Ebû Cehil, (Şimdi benim yanımda dediğini bunlara da söyle) dedi. Resûlüllah «sallâllahü aleyhi ve sellem» buyurdu ki: **(Beni bu gece Beytil mukaddese ilettiler. Oradan göklere çıkardılar).** Orada hâzır olanlar taaccüb edip kimi elini eline vurdu. Kimi inkârda mübalâğa etti. Zira kısa akıllı olanlar için bu hâl muhâl gelir. Nice imânı zaîf olanlar, Ebû Cehil'in adamlarıyla Ebû Bekr-i Sıddık «radıyallahü anh»ın yanına vardı.

Dedi ki :

— Yâ Ebû Bekr! Efendinin yanına varmaz mısın?

Ebû Bekr «radıyallahü anh» :

— Ne söyler?

Ebû Cehil :

— Bu gece gökleri gezdim diyor.

Ebû Bekr «radıyallahü anh» :

— Bu dediklerini söyler mi?

— Ebû Cehil :

— Evet.

Ebû Bekir «radıyallahü anh» :

— Eğer o söylediyse inandım. Onun sözü gerçektir. Göklerden verdiği haberleri tasdik ederim. Hattâ, bir göz kırpacak zamanda yedi kat göklere vardım geldim dese tasdik ederim, dedi.

Ebû Cehil mel'un :

— Efendisini senin gibi tasdik eden bir kimse görmedim, dedi.

Ebû Bekr «radıyallahü anh» Sultân-ı kevneyn'in huzûruna vardı. (Yâ Resûlâllah! Bu gece göklere gidip geldiğini söylemişsin, öyle mi?)

Resûl aleyhisselâm: **Evet, öyledir.**

Ebû Bekr «radıyallahü anh»: (Yâ Resûlâllah! Mi'râcınız mübârek olsun. Nasıl oldu anlatır mısınız?) dedi.

Resûlüllah «sallâllahü aleyhi ve sellem» evvelinden sonuna kadar anlattı. Her neyi söylerse, Ebû Bekir «radıyallahü anh» (İnandım yâ Resûlâllah) der idi. Resûlüllah «sallâllahü aleyhi ve sellem» buyurdu ki: **(Yâ Ebâ Bekr! Her ne söylersem düşünmeden tasdik edersin)** Ebû Bekr «radıyallahü anh» (Hak teâlâ, Cebrâil aleyhisselâmı sana bin kerre âsûmândan indirdi. Seni bir kerre semâya iletmeğe kâdir değil midir?) dedi. Mi'râcî ilk def'a tasdik eden Ebû Bekr «radıyallahü anh» oldu. Kendisine bu sebepten (Siddik) ismi verildi. Hakkında âyet-i kerime gelerek medh olundu. Mi'râcî ilk inkâr eden de Ebû Cehil oldu. Hakkında âyet-i kerime gelip kötülendi. Her kim mi'râcî tasdik ederse, Ebû Bekr ile haşır olur ve her kim inkâr ederse, Ebû Cehl ile haşır olur.

★ Nakl olunur ki, Mi'râc haberi Mekke'ye yayıldı. «Dostlar tasdik ettiler, düşmanlar tekzib ettiler. İmânı zaif olanlar mürted oldular.

Münkirler toplanıp Resûlüllah'ın «sallâllahü aleyhi ve sellem» yanına geldiler, dediler ki: (Mescid-i Aksâ'ya gittim diyorsun. Söyle bakalım. Mescid-i Aksâ'nın kaç kapısı, kaç penceresi var?) gibi sâiller sorular. Resûl aleyhisselâm buyurdu ki: **Bana öyle sıkıntı ve üzüntü geldi ki, ömrümde böyle üzülmemiştim.**

Derhâl Cebrâil aleyhisselâm Mescid-i Aksâ'yı gözümün önüne getirdi. Her ne sâil ettiler ise cevap verdim. Münkirler bu doğru cevaplar karşısında rezil oldular. Bu sefer de (Bizim o taraflarda kervanlarımız var idi, hiç onlara rastladın mı?) dediler. Buyurdu ki, (Üç deve kaybolmuş, onu aramağa gitmişlerdi. Ben onların bardaklarından su içtim. Geldikleri vakit sorun. Biri de (Zimerev) denilen yerde idi. İki kişi bir deveye binmişlerdi. Benden deve ürktü. Birisi deveden düştü. Eli yaralandı. Üçüncü kâfile (Ten'im) denilen mevki'de idi. Filân, filân ve filân, üçü bir deveye binmişlerdi. Toprak renkli deve idi. Bu kâfile güneş doğarken gelir.)

Kureyşliler bu haberin yalan olmasını çok istiyorlardı. Güneş doğmasını beklediler. Nâgâh biri geldi ki: (Vallahi işte gün doğdu) Bir diğeri de (Vallahi işte kâfile geldi) dedi. Her ne buyurdu ise, buyurduğu gibi oldu. Deveden düşen adam gelip Resûlüllah'ı «sallâllahü aleyhi ve sellem» tasdik etti. Bu kadar alâmetler gördükten sonra münkirler gene insâfa gelmeyip, bu sihirdir dediler. Bir rivâyette kâfile daha uzakta idi. Hak teâlâ, Cebrâil aleyhisselâmı gönderip, yeri tayy etti. Tâ ki Habîbullah o münkirlere karşı yalancı çıkmasın.

★ Resûl aleyhisselâm Mi'râc seferinden döndüğü sabah, Cebrâil aleyhisselâm gelip, beş vakit namazı evvel vakitlerinde, Kâ'be-i mûc-

zama'nın kapısı yanında, Seyyidi'l-Mürselin'e imâmet edip edâ ayledi. Böylece Hâce-i kâinât «sallâllahü aleyhi ve sellem» beş vakit nemazın evvel vakitlerini öğrenmiş oldu. Önce her nemaz, iki rek'at olarak, yalnız akşam nemazı üç rek'at idi. Sonra öğle, ikindi ve yatsının farzları dört rek'at oldu. Seferde iki rek'ate indirildi.

Habeşistan'a hicret eden Eshâb-ı kirâma «radiyallahü anhüm» haber gönderip beş vakit nemazı vakitlerinde kılıp, haber gelinceye kadar geçen nemazları kaza etmelerini emreyledi.

MİRACA AİT HÂDİSELER

1. FÂİDE : Ehl-i kiblede hiç kimse mi'râcda ihtilâf etmemiştir. Mi'râcî inkâr eden kâfir olur. Eshâb-ı kirâmdan «radiyallahü anhüm» otuz kadar kimse Mi'râc hakkındaki hadisleri rivâyet etmişlerdir. Bu zâtların ism-i şerifleri şunlardır :

- 1 — Ebû Bekr-i Sıddîk «radiyallahü anh»
- 2 — Omer ibnil Hattâb «radiyallahü anh»
- 3 — Osman ibni Affân «radiyallahü anh»
- 4 — Aliyyül Mürtezâ «radiyallahü anh»
- 5 — Abdullah ibni Abbas «radiyallahü anhümâ»
- 6 — Abdullah bin Mes'ûd «radiyallahü anh»
- 7 — Enes bin Mâlik «radiyallahü anh»
- 8 — Ebû Hüreyre «radiyallahü anh»
- 9 — Ebû Saïd Hudrî «radiyallahü anh»
- 10 — Mâlik bin Sa'saa «radiyallahü anh»
- 11 — İmrân ibnil Hasîn «radiyallahü anh»
- 12 — Abdullah bin Omer «radiyallahü anh»
- 13 — Ebû Seleme «radiyallahü anh»
- 14 — Huzeyfe tübnîl Yemânî «radiyallahü anh»
- 15 — Abdullah bin Zübeyr «radiyallahü anh»
- 16 — Abbas bin Abdülmuttalib «radiyallahü anh»
- 17 — Abdullah bin Ebî Evfâ «radiyallahü anh»
- 18 — Câbir bin Abdullah il Ensârî «radiyallahü anh»
- 19 — Ummü Gülsüm «radiyallahü anhâ»
- 20 — Bilâl-i Habeşî «radiyallahü anh»
- 21 — Ebû İmâmetül-Bahilî «radiyallahü anh»
- 22 — Usâme tübnî Zeyd «radiyallahü anh»
- 23 — Abdurrahman bin Âmir «radiyallahü anh»
- 24 — Ebüdderdâ «radiyallahü anh»
- 25 — Âişe-i Sıddîka «radiyallahü anhâ»
- 26 — Ummü Hânî «radiyallahü anhâ»

- 27 — Ebû Zer-i Gıfârî «radıyallahü anh»
 28 — Bîlâl bin Sa'd «radıyallahü anh»
 29 — Ebû Eyyûb el-Ensârî «radıyallahü anh»
 30 — Übey bin Kâ'b «radıyallahü anh»

Ehl-i sünnetin cumhur ülemâsının îtikadları şöyledir ki, Peygamber «sallâllahü aleyhi ve sellem» in cesedi ve rûhu, birlikte olarak uyanık olarak gecenin bir kısmında Mekke'den Beytül Mukaddese, oradan gök-lete iletiler ve getirdiler. Hak teâlâyı baş gözü ile gördü. Mescid-i Harâm'dan Beytül Mukaddese vardığını inkâr eden kâfir olur. Göklere gittiğini inkâr eden bid'at ehli olur. (Kabe kavseyn ev ednâ) makâmına vâsıl olduğuna inanan, mü'min ve muvahhid olur.

MI'RACIN BEDEN VE RÛH İLE BİRLİKTE OLMASININ DELİLLERİ

Mi'râcın beden ve rûh ile birlikte ve uyanıklık hâlinde olduğunun delilleri vardır.

1. **Delil** : Eğer rû'yâda olsaydı, mûcizâtdan ad olunmaz idi. Zirâ herkes için Cenneti rû'yâda görmek câizdir.

2. **Delil** : Bizim Peygamberimiz «sallâllahü aleyhi ve sellem» sair enbiyâ üzerine fazîleti iki şey iledir. Biri dünyada (Mi'râc) ile, diğeri âhirette (Şefâat) iledir. Zirâ, nübüvvet, risâlet, kitâb ve şerî'at sair enbiyâda «aleyhimüsselâm» vardır. Yalnız Mi'râc ve şefâat yoktur. Mu'tezile, bu ikisini de inkâr ettiler. Ulemâ da «rahimehümullah» demişlerdir ki, Fahr-i kâinat «sallâllahü aleyhi ve sellem» bu iki fazîlete tevâzû berekâtıyla vâsıl oldu. Hakka tevâzû' etti, mi'râc müyesser oldu. Halk ile tevâzû' eyledi, mertebe-i şefâatı buldu.

3. **Delil** : Peygamber «sallâllahü aleyhi ve sellem» buyurdular ki **((Yatsı namazının farzını sizinle beraber kıldım. Son iki sünneti Beytül mukaddesde kıldım. Vitri Arş altında kıldım.))** Uyuyan kimse namaz kılmaz.

4. **Delil** : Kâfirler, Beytül mukaddesden nişan sordular. Eğer rû'yâda vâki olsaydı, ondan nişan istemezlerdi. Nitekim her sorduklarını ay-nen cevaplandırdı.

5. **Delil** : Kâfirlerin inkâr etmesidir. Zirâ eğer rû'yâda şöyle gördüm dese, hiç bir kimse inkâr etmezdi. Çünkü insanların avâmı dahî böyle rû'ya görmesi mümkündür. Halbuki Enbiyâ aleyhisselâmdan ve kervandan verdiği nişanlar, bardaklarından su içmek, devenin ürkmesi, bütün bunlar uyanık olmaya ve beden ile olmağa delildir.

2. **FÂİDE** : Resûl aleyhisselâma iki def'a (Şerh-i sadr) vâki oldu. Bundan hikmet budur ki, tezkiye-i nefis için ve tathîr-i kalb içindir. Şöyle rivâyet olundu ki, Seyyid-i enbiyânın sine-i şerîfesini yardılar. Kalbini çı-

kardılar. Onu da yarıp, içinden bir parça siyah kan çıkarıp attılar. Sonra yıkayıp pâk ettiler ve yerine koydular.

RESULÜLLAH'IN MİRACDA GÖRDÜKLERİ

MİRACDA VAKİ NAKİLLERİ BEYÂN EDER

1 — Buyurdular ki, semâvâtı gördükte, her gök melâikesi (Tebâreke) sûresini okurlar. İkinci gök melekleri (Sûre-i yâsîn) okurlardı. Üçüncü gökteki melekler (Fâtır sûresini) okurlardı. Dördüncü gök melekleri (Vettur) sûresini okurlardı. Altıncı gök melekleri (İzâ Vaka'a) sûresini okurlardı. Yedinci gök melekleri (Sûre-i haşr-ı) okurlardı. Cümle melekler Hak teâlâyâ senâ ve bana salâvat ve ümmetime istiğfar okurlardı. Sûâl ettim ki (ne zamandan beri bana salâvat ve ümmetime istiğfar okursunuz?). Birinci gök melekleri: Âdem aleyhisselâmın yaratılmasından beş bin yıl önce, ikinci gök melekleri on bin yıl önce, üçüncü gök melekleri on beş bin yıl önce, dördüncü gök melekleri yirmi bin yıl önce, beşinci gök melekleri yirmi beş bin yıl önce, altıncı gök melekleri otuz bin yıl önce, yedinci gök melekleri kırk bin yıl önce başladık dediler.

2 — Buyurdular ki, birinci gökte yetmiş bin melek gördüm. Hazret-i Ebû Bekr ve Omer'i sevenlere istiğfar ediyorlar. İkinci gökte yetmiş bin melek Hazret-i Osman ve Ali'yi sevenlere istiğfar ediyorlar. Üçüncü gökte, yetmiş bin melek Hazret-i Ebû Bekr ve Ömer'i sevmiyenlere lânet ediyorlar. Dördüncü gökte, yetmiş bin melek gördüm. Hazret-i Osman ve Ali'yi sevmeyenlere lânet ediyorlar.

Beşinci gökte yetmiş bin melek gördüm. Eshâbımı sevmiyenlere lânet ederler.

Altıncı gökte yetmiş bin melek gördüm. Ehl-i beytimi sevenler için istiğfar ederler.

(Yedinci gökte yetmiş bin melek gördüm. Ehl-i beytimi sevmiyenlere) lânet ederler.

3 — Buyurdular ki, dördüncü gökte Ebû Bekr'i «radıyallahü anh» gördüm. Üçüncüde, Omer'i «radıyallahü anh» gördüm. İkincide, Osman'ı «radıyallahü anh» gördüm. Birincide Ali'yi «radıyallahü anh» gördüm. Ebû Bekr'e sûâl ettim. (Bu mertebeye ne ile eriştin?)

Ebû Bekr «radıyallahü anh» :

— Senin sohbetin berekâtıyla, dedi.

Hazret-i Omer'e «radıyallahü anh» sûâl ettim.

— Sana yardım etmek ile, dedi.

Hazret-i Osman'a «radıyallahü anh» sûâl ettim.

— Sana mu'avenet sebebiyle, dedi.

Hazret-i Ali'ye sūâl ettim.

— Sana muhabbet etmekle, dedi.

4 — Buyurdular ki, yedi gökte de Hazret-i Osmân'ın sūretini koymuşlar idi. Eshâb-ı kirâm sūâl ettiler ki, (Hikmet nedir?) Buyurdular ki, Melekler onun sūreti bereketiyle hayâ etmeleri için.

Rivâyet edilir ki, Hazret-i Osmân'a «radiyallahü anh» birinci gökte sūâl ettim :

— Bu mertebeye ne ile eriştin?

Cevâbında :

— Gecelerde nemaz kılmakla, dedi.

İkinci gökte sūâl ettim :

— Sûre-i ihlâsı kırâetle, dedi.

Üçüncü gökte sūâl ettim :

— Oğlum ile sohbet etmek ile, dedi.

Dördüncü gökte sūâl ettim :

— Senin sohbetin ile, dedi.

Beşinci gökte sūâl ettim :

— Mescide devâm etmekle, dedi.

Altıncı gökte sūâl ettim :

— Mihnetlere tahammül etmekle, dedi.

Yedinci gökte sūâl ettim :

— Hak teâlâdan utanmak ile, dedi.

5 — Buyurdular ki, göklere eriştim. Bir güzel koku geldi. Cebrâil aleyhisselâma sūâl ettim. Cennet râyihâsıdır dedi. O esnada Cennetin sesini işittim. Der ki : (Yâ Rabbî! Bana verdiğin ni'metler ve lezzetler, zevk ve sefâlar çoğaldı. Va'd ettiklerini bana kavuştur) Cenâb-ı Rabbül izzetten hitâb geldi ki: (Her mü'min ve mü'mine ve müslim ve müslime senindir. Her kim bana ve Resûlûme imân getirirse ve bana şerik koşmaz ise ve benden başkasını dost tutmaz ise ve azâbımdan korkar ise, onları kurtuluşa ve seâdete eriştiririm. Her kim benden isterse hâcetini gideririm. Her kim bana tevekkül ederse onun işine kifâyet ederim.

Cennet bu hitâbı işitti. (Râzı oldum yâ Rabbî) dedi. Büyükler buyurmuşlardır ki: Bu sūâl ve cevâbdan murâd, Cennetin, mü'minlere iştiyâkını bildirmek içindir. Cennetin, mü'minlere iştiyâkı, mü'minlerin Cennete iştiyâkından ziyâdedir. Ondan sonra buyurdu ki: Bir vâdiye eriştim ve pek fenâ kokular geldi. Cebrâil aleyhisselâmdan sūâl ettim :

— Bu Cehennem avâzıdır ve Cehennem râyihâsıdır, dedi. İşittim. Derdi ki: (İlâhî! Va'd ettiklerini bana eriştir. Çeşit çeşit azâblarım ziyâde oldu.) Rabbil izzetten hitâb geldi ki, (Sana müşrikleri ve kıyâmeti inkâr edenlerle eriştiririm.) Cehennem, (Râzı oldum Yâ Rabbî) dedi.

6 — Hâce-i kâinat «aleyhi efdâlüssalâvat» buyurdu ki, (Bana, Cenneti ve hûrileri ve köşkleri gösterdiler. Göz ucu ile bile nazar etmedim. Hak teâlâ bana bir tecelli etti. Beni benden aldı. Ne Cennetten haberim oldu. Ne Cehennemden).

Bunun misâli şudur ki, Leylâ istedi ki, Mecnûn'u imtihan eyliye. Acâba kendinden başkasına iltifat eder mi? Câriyelerini süsleyip giydirdi ve donattı. Mecnûn'u da'vet eyledi. Mecnûn geleceği zaman şübheye düşüp adam gönderdi. O adam gelip dedi ki, Sakın gâfil olma. Seni imtihan ediyor. Mecnûn gelip Leylâ'yı görünce dedi ki: (Ben senin aşkının şarâbıyla mest oldum. Senin cemâlinde gayriye nazar etmem. Hattâ cümle âlem bir yana olsa da yine iltifat etmem. Gözüm senden başkasını görmez. Belki nereye baksam senin cemâlini müşâhede ederim.)

7 — Buyurdular ki, göklerde melâikenin tesbîh âvâzını işitirdim. Göklerden yukarı çıktım. Aslâ yüksek ve hafif sesle bir ses işitmedim. Dedim ki, (İlâhî! Meleklerin tesbîh âvâzlarını işitirdim. Şimdi bir ses kulağıma gelmez oldu. Hak teâlâ buyurdu ki, (Cümle ibâdet edenlerin tâati ve zikr edenlerin zikri, benim azâmetim katında müzmahildir).

Burada bir nükte vardır ki, tâat ve zikirler, Hak teâlâ katında bir şey olmayınca, âsilerin de isyânı Hakk'ın rahmeti katında bir şey olmadığı anlaşılır.

8 — Buyurdular ki, Arş-ı âlâda dört satır yazı gördüm.

- ✓ Birinci satırda : (Her kim beni zikr ederse, ben de onu zikr eylerim).
- ✓ İkinci satırda : (Her kim beni severse, ben de onu severim).
- ✓ Üçüncü satırda : (Her kim verdiğim ni'metime şükr ederse ni'metlerimi arttırırım).

✓ Dördüncü satırda : (Her kim düâ ederse, kabûl ederim).

9 — Buyurdular ki, Kabe Kavseyn makâmına eriştim. Arş'ın sağ yanında üç yüz on iki minber gördüm. Solunda bir minber gördüm. Bin burcu var idi. Her burç inci ve cevâhir ile müzeyyen idi. Cebrâil aleyhisselâm dedi ki: (Yâ Resûlâllah! Bu minber hazretinindir. Diğerleri, diğer enbiyâ «aleyhisselâm»ındır. Ben dedim ki (Onların minberleri Arş'ın sağında, benim minberim solunda olmasının hikmeti nedir?) Hitâb-ı izzet geldi ki, (Yâ Muhammed! «sallâllahü aleyhi ve sellem» Kıyâmet günü muti'leri Cennete ve âsileri Cehenneme emr ettiğim vakit Cehennem ehli, Arş'ın sol tarafından geçerler. Sen sol tarafta olursan onları görürsün. İçlerinde ümmetinden kimse olursa şefâat edersin. Ben de afv ederim. Tâ ki, ümmetinden kimse azâba giriftâr olmasın).

10 — Hazret-i Sultân-ı Kevneyn «sallâllahü aleyhi ve sellem» O gece Hazret-i Bârî'ye dedi ki :

— Yâ Rabbi! Bir dileğim vardır?

Hak teâlâ: (Habîbim ne istersin?) buyurdu.

— (Ümmetimi isterim) dedi. Rivâyet edilir ki: Hak teâlâ yüz bin kerre (ne istersin?) dedi. Resûl aleyhisselâm yüzbin kerre (Ümmetimi isterim) diye cevâb verdi.

11 — Hazret-i Habib-i Ekrem «sallâllahü aleyhi ve sellem» buyurdu ki, (Beni Cennete ilettiler. Orada üç satır yazı gördüm. Altın ile yazılmış idi).

Birinci satırda : **(Lâ ilâhe illâllah, Muhammedün Resûlüllah)** yazılmış idi.

İkinci satırda : **(İyi amelimizin karşılığını bulduk. Kendimiz için sarf ettiğimizin fâidesini gördük. Geriye bıraktığımızı ziyân ettik)** yazılı idi.

Uçuncü satırda : **(Bu ümmet günahkârdır. Onların Rabbi afv edicidir)** yazılı idi.

Ey Derviş! Hak teâlâ âlemi halk etmeden, bizim günâhlarımızı bilip Cennet sahifesinde böyle yazınca anlaşılır ki, Cennet yalnız mutî'lerin yeri değildir. Belki mağfiret elbisesi giyen günâhkârlar da Cennete girer.

12 — Hâce-i kâinat «sallâllahü aleyhi ve sellem» Kurban makâmına erişti. Hitâb-ı Rabbil izzet geldi ki: (Bu kadar makâmları geçtin. Bana ne getirdin?) Ben dedim ki: (İlâhi! Senin katına lâayık bir şey bulmadım. Ancak büyük ve küçük günâhlar ile ve ümmetimden bir avuç isyân ile geldim ki bu günâh ve isyânları bana bağışlıyasın). Hitâb geldi ki, (Yâ Muhammed «sallâllahü aleyhi ve sellem». Gam çekme. Kıyâmette şefâat sâhibi Peygamber sensin. Yüzyirmi bin peygamber senin sancağın altında olurlar. Sana bir avuç günâh sıkıntı vermesin. İzzim ve celâlim hakkı için ümmetinin günâhları sahifesine o kadar (af) kalemi çektim ve günâhlarını, deryâyı şefâatın ile öyle temizlerim ki, hoşnûd olup râzı olursun.)

13 — Hâce-i âlem «sallâllahü aleyhi ve sellem» Kabe Kavseyn makamına ayak basınca dedi ki: (Yâ İlâhi! Senden bir murâdım vardır. Kırâmen kâtibin melâikesine emr eyle. Ümmetimin amellerini bana arz etmedikçe yazmıyalar).

Hak teâlâ: (Bundan murâdın nedir?) buyurdu.

Resûl aleyhisselâm dedi ki: (İlâhi! Eğer amellerinde cezâyâ müstehak edecek amel var ise benim defter-i amâlime nakil edeyim. Tâ ki kıyâmet günü o amelin azâbından halâs olalar). Bunun gibi merhamet, bu âlemde intikâlleri zamânında vâki oldu. Hâlet-i niza'da Rabbil izzetten diledi ki, cemî ümmete olacak şiddet ve can acısını kendisine çek-tire ve ümmeti, kolaylıkla rûh teslim etliyeler.

Kıyâmet günü de böyle olur.

Nakl olunur ki! Kıyâmet günü, ümmetten a'mâl-i kabîha zâhir olunca ve günâhları hasenâtlarından ağır gelince, Cehenneme emr olunur.

lar, Resûl aleyhisselâm bunu işitip Cenâb-ı Hakk'a yalvarır ki (İlâhî! Ben ümmetimle ayrılmamağa ahd ettim. Yâ beni onlar ile beraber Cehenne-me gönder. Yâhud, onları benimle beraber Cennete ithâl eyle). Fermân-ı ilâhî gelir ki, (Benim âdetim şöyledir ki, rahmet ettiğim kullarımı ukûbe-te mübtelâ etmem ama, ukûbete lâayk kullarımı rahmetime mazhar ede-rim. Ümmetini al Cennete gir).

14 — Hâce-i âlem, Mi'râc'tan geldi. Ertesi gün, Seâdet hânesinden çıkıp bir câriye gördü. Arkasında bir un çuvalı var. Durmaz ağlar.

— **Niçin ağlarsın?** buyurdu.

Câriye :

— Bir kâfir efendim var. Beni değirmene gönderdi. Ben hastayım. Bunu götürmekten âcizim. Dinlenerek götürüyorum. Geç kaldım. Şimdi korkarım ki varınca beni döver, dedi.

Hâce-i âlem «sallâllahû aleyhi ve sellem» :

— **Hiç korkma! Ben de seninle gelip, sana bir şey yapmaması için söylerim,** buyurdu. **O çuvalı bana ver,** deyip mübârek arkasına aldı. Yo-la koyuldu.

Câriye :

— Çabuk gitme. Ben yürümeğe kâdir değilim, dedi.

Resûl aleyhisselâm :

— **Benim elbisemden tut. Senin murâdınca yürüyeyim,** buyurdu. O kimsenin kapısına gelip çaldı. Bir yehûdî dışarı çıkıp Resûlüllah'ı gö-rünce :

— Seni bu yerlerde kimse görmemiş idi. Ne sebep ile geldin? dedi.

Resûl aleyhisselâm, câriyenin hâlini anlattı.

Yehûdî :

— Sen dün gece Mi'râc'a vardın mı? dedi.

Resûl aleyhisselâm :

— **Evet. Lâkin nereden bildin?** buyurdu.

Yehûdî :

— Lûtf eyle. Burada bir miktar dur, deyip cümle kavim ve kabile-sini çağırdı. Kavmi toplanınca, Tevrât'ı açtı ve kavmine hitâben, (Âhir zaman nebîsinin bir nişânı da odur ki, mi'râcdan döndüğünün ertesi gün-ü bir kâfirin câriyesinin çuvalını arkasına, mühür-ü nübüvvet üzerine koyup götürür.) dedi. Resûlüllah'a dönerek: (Senin Peygamberliğine ya-kînîm tam oldu. Durmak câiz değil) deyip o anda kelime-i şehâdeti oku-du. Orada hâzır olan cümle kabilesi de îman getirip müslimân oldular. O tevâzû berekâtiyle yüzlerce kişi islâmı şereflemiş oldu.